

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część CLXI. — Wydana i rozestana dnia 24. listopada 1915.

Treść: № 343. Rozporządzenie cesarskie, zaprowadzające przepisy o kontrakcie ubezpieczenia (ordynacya ubezpieczeniowa).

343.

Rozporządzenie cesarskie z dnia 22. listopada 1915,

zaprowadzające przepisy o kontrakcie ubezpieczenia (ordynacya ubezpieczeniowa).

Na podstawie § 14. państwowej ustawy zasadniczej z dnia 21. grudnia 1867, Dz. u. p. Nr. 141, postanawiam, co następuje:

Artykuł I.

(1) Następujące przepisy dołączonej ordynacyi ubezpieczeniowej zaczynają obowiązywać od dnia 1. stycznia 1916:

1. Przepisy § 9. o umorzeniu i dokumentach zastępczych;
2. przepisy § 11. o sądzie polubownym;
3. przepisy § 13., ustęp 2. i 3., o oznajmieniach i oświadczeniach;
4. przepis § 14. o wiadomości ubezpieczyciela o okoliczności, którą należało oznajmić;
5. przepisy § 15. o zmianach mieszkania;
6. przepisy § 16. o karach umownych;
7. przepisy § 18. o milczącym przedłużeniu umowy;

8. przepisy § 19. o przedawnieniu roszczeń;
9. przepisy § 20. o czasowem ograniczeniu roszczenia z ubezpieczenia;
10. przepisy § 21. o skutkach upadłości i postępowania układowego;
11. przepisy § 23., ustęp 4., o trwaniu okresu ubezpieczenia;
12. przepisy § 24. o przesyłaniu premii;
13. przepis § 25., ustęp 1., o chwili zapłaty premii pocztą;
14. przepisy § 39. o obowiązku doniesienia i udzielenia wyjaśnień po wypadku przewidzianym ubezpieczeniem i odpowiednie przepisy §§ 78., 91., 99., zdanie 2., 124., ustęp 1., 140. i 162.;
15. przepisy §§ 40., 41., 92., 125., ustęp 1., i 161. o płatności roszczenia z ubezpieczenia;
16. przepisy § 63. i odpowiedni przepis § 162. o zgaśnięciu umowy z powodu braku ubezpieczonego interesu;
17. przepisy § 68. i odpowiedni przepis § 109. o przejściu ubezpieczonych rzeczy w drodze spadku;
18. przepisy §§ 127. i 128. o ustawowem prawie zastawu osoby trzeciej na wierzytelności z ubezpieczenia od odpowiedzialności i o świadczeniu do rąk osoby trzeciej;

19. przepisy §§ 132. i 133. tudzież odpowiadni przepis § 157. o ubezpieczeniu na korzyść osób trzecich i o tłumaczeniu zastrzeżenia obdarowania;

20. przepisy §§ 147. do 150. o egzekucji na roszczenia z ubezpieczenia i o prawie wstąpienia przy ubezpieczeniach życiowych.

(2) Równocześnie zaczynają obowiązywać ograniczenia swobody umawiania się przewidziane w ordynacyi ubezpieczeniowej, o ile one odnoszą się do przepisów wymienionych w ustępie pierwszym.

Artykuł II.

(1) Wszystkie inne przepisy ordynacyi ubezpieczeniowej zaczynają obowiązywać w dniu 1. stycznia 1917.

(2) Jeżeli stosunki tego wymagają, może Rząd początek mocy obowiązującej tych przepisów za pomocą rozporządzenia przesunąć na czas późniejszy w całości lub z pewnemi ograniczeniami.

Artykuł III.

Przepisy wymienione w artykule I. mają od początku swej mocy obowiązującej zastosowanie także do umów, które wcześniej zawarte zostały a w dniu 1. stycznia 1916 pozostają w mocy, jednakże przepisy §§ 19. i 20. o przedawnieniu i czasowem ograniczeniu roszczeń tylko o tyle, o ile te roszczenia w onym czasie jeszcze nie zgasły.

Artykuł IV.

(1) Jeżeli w umowie obowiązującej w dniu 1. stycznia 1916 albo zawartej między 1. stycznia 1916 a 1. stycznia 1917 ułożono się, że wysokość świadczenia, które skutecznie ma ubezpieczyciel, oznaczyć mają znawcy, to układ ten uważa się za umowę na sąd polubowny w myśl § 11., ustęp 2., ordynacyi ubezpieczeniowej.

(2) O ile w takich umowach ustanowiono czasowe ograniczenia roszczeń niedopuszczalne według przepisów §§ 20. i 22. a roszczenie nie

zgasło jeszcze w chwili, gdy te przepisy zaczęły obowiązywać, wchodzi w miejsce tego układu norma przewidziana w § 20., ustęp 2., ordynacyi ubezpieczeniowej.

(3) Tak samo w miejsce postanowienia umownego mniej korzystnego dla biorącego ubezpieczenie na wypadek otwarcia konkursu lub postępowania układowego do majątku biorącego ubezpieczenie wchodzi prawo wypowiedzenia ubezpieczyciela, określone w § 21., ustęp 2., ordynacyi ubezpieczeniowej.

Artykuł V.

Przepisy ordynacyi ubezpieczeniowej nie naruszają przepisów § 16. cesarskiego rozporządzenia z dnia 15. września 1915, Dz. u. p. Nr. 278, o należnościach od przeniesienia majątku pod tytułem darnym.

Artykuł VI.

Jeżeli stosunek ubezpieczenia przedłuża się wyraźnie lub milcząco (§ 18. ordynacyi ubezpieczeniowej) po dniu 1. stycznia 1917, to począwszy od tego przedłużenia przepisy ordynacyi ubezpieczeniowej mają zastosowanie do dalszego ciągu stosunku ubezpieczenia.

Artykuł VII.

(1) To cesarskie rozporządzenie zaczyna obowiązywać w dniu 1. stycznia 1916.

(2) Wykonanie poruczam Moim Ministrom sprawiedliwości i spraw wewnętrznych.

Wiedeń, w dniu 22. listopada 1915.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Hochenburger wkr.

Forster wkr.

Trnka wkr.

Zenker wkr.

Georgi wkr.

Heinold wkr.

Hussarek wkr.

Schuster wkr.

Engel wkr.

Morawski wkr.

Ordynacya ubezpieczeniowa.

I. Dział.

Przepisy, odnoszące się do wszystkich gałęzi ubezpieczenia.

1. Rozdział.

Ogólne przepisy.

§ 1.

(1) Kto ubezpieczycielowi na formularzu wniosku przezeń wydanym a zawierającym ogólne warunki ubezpieczenia uczyni wniosek o zawarcie umowy ubezpieczenia albo kto mu uczyni wniosek o przedłużenie lub zmianę istniejącej umowy ubezpieczenia, ten związany jest swym wnioskiem przez dni czternaście, jeżeli zaś przed rozstrzygnięciem w sprawie wniosku odbyć się ma badanie lekarskie, przez miesiąc, o ile przepis ten zawarty jest w formularzu wniosku a nie ustanowiono wyraźnie krótszego czasokresu.

(2) Czasokres rozpoczyna się z upływem dnia, w którym wniosek objawiono lub wysłano.

(3) Bez względu na to, w jakiej formie wniosek uczyniono, ustanowić można dłuższy czasokres tylko pisemnym układem, określającym kalendarzowo ostatni dzień czasokresu.

§ 2.

(1) Jeżeli treść dokumentu ubezpieczenia nie zgadza się z wnioskiem, wówczas uważa się odmianę jako zatwierdzoną przez biorącego ubezpieczenie, jeżeli tenże nie sprzeciwił się w ciągu miesiąca po otrzymaniu dokumentu ubezpieczenia.

(2) Tę odmianę jednak tylko wówczas uważać się ma za zatwierdzoną, jeżeli ubezpieczyciel osobnem pisemnem zawiadomieniem, wysłanem równocześnie z dokumentem ubezpieczenia, zwrócił uwagę biorącego ubezpieczenie na to, że w przeciągu miesiąca wolno mu się sprzeciwić odmiennym od wniosku postanowieniom. Przy ubezpieczeniu życiowem i ubezpieczeniu od wypadków winien ubezpieczyciel ponadto w pisemnem zawiado-

mieniu zwrócić uwagę biorącego ubezpieczenie na każdą odmianę z osobna.

(3) Jeżeli ubezpieczyciel nie zastosował się do tych przepisów, odmiana nie obowiązuje biorącego ubezpieczenie, a treść wniosku uważać należy za umówioną.

(4) Na postanowienie umowne, którem biorący ubezpieczenie zrzeka się prawa zaczepienia umowy z powodu błędu, ubezpieczyciel nie może się powoływać.

§ 3.

(1) Jeżeli biorący ubezpieczenie przy zawarciu umowy odpowiedział nieprawdziwie lub niedokładnie na pytania, które ubezpieczyciel wystosował do niego wyraźnie i niedwuznacznie zapomocą kwestyonariusza lub w innej formie pisemnej co do doniosłych momentów niebezpieczeństwa, wówczas ubezpieczyciel odstąpić może od umowy tak, jak gdyby umowy wcale nie zawarto (odstąpienie).

(2) Jeżeli w oznaczony sposób nie wystosowano pytań lub ich wogóle nie wystosowano, wolno ubezpieczycielowi tylko wówczas odstąpić, gdy biorący ubezpieczenie przy zawarciu umowy zataił doniosły moment niebezpieczeństwa w zamiarze wyrządzenia szkody (podstępnie) lub z niedbalstwa rażącego przedstawił go nieprawdziwie.

(3) Doniosłymi są te momenty niebezpieczeństwa, które zdolne są skłonić ubezpieczyciela do powzięcia postanowienia, czy ma zawrzeć umowę wogóle lub pod ułożonymi warunkami. W razie wątpliwości za doniosły uchodzi każdy moment niebezpieczeństwa, na który skierowane jest pisemne pytanie ubezpieczyciela, sformułowane stanowczo i niedwuznacznie.

§ 4.

Odstąpienie jest wykluczone:

1. jeżeli ubezpieczyciel, przyjmując wniosek, miał lub musiał mieć wiadomości o tem, że na pytanie wystosowane do biorącego ubezpieczenie odpowiedziano niedokładnie lub nieprawdziwie albo

Wniosek o ubezpieczenie.

Zeznania momentów niebezpieczeństwa.

Odmienne od wniosku postanowienia dokumentu ubezpieczenia.

Wykluczenie odstąpienia.

że doniosły moment niebezpieczeństwa zatajono lub nieprawdziwie podano;

2. jeżeli biorący ubezpieczenie wcale nie odpowiedział na pytanie co do momentu niebezpieczeństwa, chyba że wedle sposobu postawienia pytania lub związku tegoż z innymi pytaniami zaniechanie odpowiedzi należało rozumieć jako potwierdzenie lub zaprzeczenie;

3. jeżeli biorący ubezpieczenie nie ponosi winy nieprawdziwej lub niedokładnej odpowiedzi (§ 3., ustęp 1.);

4. jeżeli zatajony albo nieprawdziwie lub niedokładnie podany moment niebezpieczeństwa odpadł przed zajściem wypadku przewidzianego ubezpieczeniem albo nie wywarł wpływu ani na zajście tego wypadku ani na rozmiary świadczeń, które ponosić ma ubezpieczyciel, chyba że biorący ubezpieczenie dopuścił się podstępu.

§ 5.

(1) Jeżeli umowę zawiera zastępca biorącego ubezpieczenie, to ze względu na prawo odstąpienia służące ubezpieczycielowi należy brać na uwagę także wiadomość, podstęp i winę zastępcy.

(2) Przepis ten niema zastosowania, jeżeli osoba, której ubezpieczyciel poruczył pośrednictwo lub zawarcie ubezpieczenia, działała równocześnie w zastępstwie biorącego ubezpieczenie.

§ 6.

(1) Ubezpieczyciel odstąpić może tylko w ciągu miesiąca po otrzymaniu wiadomości o wadliwości zeznań, o odstąpieniu musi biorącego ubezpieczenie zawiadomić pisemnie.

(2) Jeżeli ubezpieczyciel odstępuje, należy mu się premia aż do końca okresu ubezpieczenia, w którym otrzymał wiadomość o wadliwości zeznań.

§ 7.

(1) Umowa jest nieważna, jeżeli w chwili jej zawarcia zaszedł już wypadek, przewidziany ubezpieczeniem lub jego zajście stało się już niemożliwym.

(2) Jeżeli jednak ułożono się, że ubezpieczenie obejmować ma czas poprzedzający zawarcie umowy, to umowa tylko o tyle jest nieważna, o ile przy jej zawarciu albo ubezpieczyciel miał wiadomość o tem, że wypadek przewidziany ubezpieczeniem nie może zajść, albo biorący ubezpieczenie wiedział, że wypadek ten już zaszedł. Jeżeli w ostatnim przypadku ubezpieczyciel również przy zawarciu umowy nie miał wiadomości o zaj-

ściu wypadku przewidzianego ubezpieczeniem, należy mu się premia aż do końca okresu ubezpieczenia, w którym o tem się dowiedział.

(3) Jeżeli umowę zawarł zastępca biorącego ubezpieczenie, przepisy § 5. mają odpowiednie zastosowanie.

§ 8.

(1) Ubezpieczyciel wydać ma biorącemu ubezpieczenie podpisany prawidłowo dokument na umowę ubezpieczenia (dokument ubezpieczenia, polisę, książeczkę uczestnictwa).

(2) Dokument ten zawierać ma ogólne warunki ubezpieczenia i wszystkie umówione szczegółowe postanowienia umowne.

§ 9.

(1) Biorący ubezpieczenie może żądać ponownego wystawienia na swój koszt dokumentu ubezpieczenia zniszczonego lub zaginionego.

(2) Jeżeli ubezpieczyciel podług umowy świadczyć ma posiadaczowi lub okazicielowi dokumentu albo tylko za okazaniem lub zwrotem dokumentu, w takim razie może spełnienie tego żądania uczynić zależnym od poprzedniego umorzenia dokumentu.

(3) Do umorzenia dokumentów ubezpieczenia właściwym jest trybunał pierwszej instancji, w którego okręgu ubezpieczyciel lub jego zakład filialny ma swą siedzibę.

§ 10.

(1) Biorący ubezpieczenie może w każdej chwili domagać się, aby mu na jego koszt wydano odpisy wszystkich oświadczeń, jakie sam lub ktoś trzeci za niego złożył wobec ubezpieczyciela odnośnie do umowy. Ubezpieczyciel ma zwrócić uwagę jego na to prawo. Na żądanie winien biorący ubezpieczenie złożyć zaliczkę na koszt odpisów.

(2) Jeżeli biorącemu ubezpieczenie potrzeba odpisów takich do przedsięwzięcia czynności, dla których zakreślony jest pewien czasokres, a ubezpieczyciel już przedtem mu ich nie dostarczył, wówczas do czasokresu nie wlicza się czasu od zażądania aż do otrzymania odpisów.

§ 11.

(1) Nieważne jest postanowienie umowne, według którego spory z umowy ubezpieczenia mają być poddawane orzecznictwu sądu polubownego.

(2) Wolno jednak umówić się, że wysokość świadczenia, do którego obowiązany jest ubezpie-

Dokument ubezpieczenia.

Umorzenie i dokument zastępcy.

Prawo do odpisów.

Sąd polubowny.

Zawarcie umowy przez zastępcę biorącego ubezpieczenie.

Oświadczenie odstąpienia. Dalsze premie.

Ubezpieczenie nie istniejącego już niebezpieczeństwa.

czyciel, oznaczyć ma sąd polubowny, o którego składzie i postępowaniu rozstrzygają przepisy procedury cywilnej o postępowaniu przed sądami polubownymi. Na to postanowienie umowne ubezpieczyciel nie może się powoływać, jeżeli odmawia świadczenia.

§ 12.

(1) Jeżeli biorący ubezpieczenie ma sąd powszechny na obszarze państwa, wówczas skargi przeciw niemu ze stosunku ubezpieczenia wnosić należy do sądu, który jest jego sądem powszechnym.

(2) Jeżeli biorący ubezpieczenie zawarł ubezpieczenie w zakresie swego przedsiębiorstwa przemysłowego lub rolniczego, wolno skargi przeciw niemu ze stosunku ubezpieczenia wnosić także w sądzie, w którego okręgu leży przedsiębiorstwo przemysłowe lub majątek ziemski.

(3) Wolno umówić się, że skargi przeciw biorącemu ubezpieczenie można wnosić do sądu w siedzibie trybunału pierwszej instancji, w którego okręgu znajduje się mieszkanie albo przedsiębiorstwo przemysłowe lub majątek ziemski biorącego ubezpieczenie.

(4) Właściwość wszystkich innych sądów jest wykluczona.

(5) Dla skarg ze stosunku ubezpieczenia wnoszonych przeciw ubezpieczycielowi właściwym jest także sąd, w którego okręgu znajduje się filia ubezpieczyciela, która umowę zawarła.

§ 13.

(1) Dla oznajmień i oświadczeń, które na podstawie ordynacji ubezpieczeniowej składać należy wobec ubezpieczyciela, można umówić formę pisemną.

(2) O ile ordynacja ubezpieczeniowa nie innego nie postanawia, staje się oświadczenie, które składać należy wobec drugiego, skutecznym dopiero w chwili, w której ono go doszło.

(3) Czasokres dla oznajmienia lub oświadczenia uważa się za dotrzymany, jeśli oznajmienie lub oświadczenie w ciągu czasokresu wysłano.

§ 14.

Ubezpieczyciel nie może dochodzić szkodliwych skutków prawnych, które według ordynacji ubezpieczeniowej lub umowy ubezpieczenia są następstwem zaniechania lub opóźnienia oznajmienia, jeżeli w chwili, w której oznajmienie powinno go być dojsć, miał już odpowiednie wiadomości o tej okoliczności.

§ 15.

(1) Jeżeli biorący ubezpieczenie zmienił mieszkanie, lecz nie doniósł o tem ubezpieczycielowi, natenczas co do oświadczenia, jakie wobec biorącego ubezpieczenie należy złożyć, wystarczy wysłanie listu do ostatniego mieszkania znanego ubezpieczycielowi. Oświadczenie staje się skutecznym w chwili, w której wśród normalnych warunków przesyłkowych byłoby doszło biorącego ubezpieczenie, gdyby nie był zmienił mieszkania.

(2) Jeżeli biorący ubezpieczenie zawarł je w zakresie swego przedsiębiorstwa przemysłowego, wówczas w razie przesiedlenia zakładu przemysłowego mają odpowiednie zastosowanie przepisy ustępu 1.

§ 16.

Kary umowne mogą być przez sędziego niższe. Przeciwnie temu postanowienia umowne są nieważne.

§ 17.

(1) Jeżeli trwanie ubezpieczenia umówiono na dni, tygodnie, miesiące lub okres obejmujący kilka miesięcy, odpowiedzialność ubezpieczyciela rozpoczyna się w południe tego dnia, w którym zawarto umowę, a kończy się w południe ostatniego dnia czasokresu.

(2) Zresztą przepisy artykułów 328. do 330. kodeksu handl. znajdują odpowiednie zastosowanie do wszystkich czasokresów ustanowionych w ordynacji ubezpieczeniowej i w umowie.

§ 18.

(1) Stosunek ubezpieczeniowy milcząco przedłużony trwa dalej przez czas jednego okresu ubezpieczenia.

(2) Jeżeli umówiono się, że stosunek ubezpieczenia należy uważać za przedłużony, w razie gdy go nie wypowiedziano przed upływem czasu umownego, wówczas przedłużenie ważne jest każdym razem najwyżej na jeden okres ubezpieczenia.

§ 19.

(1) Roszczenia z umowy o ubezpieczenie przedawniają się w trzech latach. Przedawnienie zaczyna się z końcem roku kalendarzowego, w którym można domagać się świadczenia.

(2) Jeżeli roszczenie zgłoszono u ubezpieczyciela, wówczas przerywa się przedawnienie aż do nadejścia jego pisemnego rozstrzygnięcia.

§ 20.

(1) Nieważne jest postanowienie umowne, że ubezpieczyciel wolny ma być od świadczenia,

Zmiana
mieszkania.

Kary
umowne.

Obliczenie
czasokresu.

Milczące
przedłużenie
umowy.

Przedawnie-
nie roszczeń.

Czasowe
ograniczenie
roszczeń
z ubezpie-
czenia.

Sąd
powszechny.

Oznajmienia
i oświadczenia.

Wiadomość
ubezpieczy-
ciela o oko-
liczności,
którą nale-
żało oznaj-
mić.

jeżeli roszczenia świadczenia nie zgłoszono u niego w ciągu oznaczonego czasokresu.

(2) Natomiast wolno umówić się, że ubezpieczyciel ma być wolny od świadczenia, jeżeli w przeciągu oznaczonego czasokresu nie wystąpiono sądownie z roszczeniem świadczenia. Czasokres nie może jednak wynosić mniej niż sześć miesięcy i rozpoczyna się z upływem dnia, w którym ubezpieczyciel podniesionego przeciw niemu roszczenia odmówił listem poleconym biorącemu ubezpieczenie lub uprawnionemu do poboru, podając temuż czasokres i wskazując skutki prawne upływu czasokresu.

§ 21.

(1) Przez otwarcie upadłości do majątku ubezpieczyciela rozwiązuje się umowa o ubezpieczenie, jednak przy ubezpieczeniu od szkód dopiero z upływem miesiąca po otwarciu upadłości.

(2) Na wypadek otwarcia upadłości lub postępowania układowego co do majątku biorącego ubezpieczenie może ubezpieczyciel zastrzedz sobie prawo wypowiedzenia umowy za jednomiesięcznym terminem wypowiedzenia.

(3) W razie zgaśnięcia umowy o ubezpieczenie po myśli ustępów 1. lub 2. ma ubezpieczyciel zwrócić premię zapłaconą za czas po zgaśnięciu umowy.

§ 22.

Ubezpieczyciel nie może powoływać się na postanowienia umowne, któremi na niekorzyść biorącego ubezpieczenie odstąpiono od przepisów §§ 1., 2., ustęp 1. do 3., 3. do 6., 10., 11., ustęp 2., 12., 13., ustępy 2. i 3., 14., 15., 18., 19., 20., ustęp 2., 21.

2. Rozdział.

Prawa i obowiązki z umowy.

§ 23.

(1) Biorący ubezpieczenie ma uiścić umówioną premię. Za premie w rozumieniu ordynacyi ubezpieczeniowej uważa się także datki, które uiszcza się zakładowi wzajemnych ubezpieczeń.

(2) Jeżeli w umowie nic innego nie postanowiono, uiścić należy pierwszą albo jednorazową premię zaraz po zawarciu umowy, każdą następną

premię w pierwszym dniu każdorazowego okresu ubezpieczenia.

(3) Do zapłaty pierwszej lub jednorazowej premii obowiązany jest biorący ubezpieczenie tylko za wydaniem dokumentu ubezpieczenia. Chyba że wystawienie dokumentu ubezpieczenia jest wykluczone.

(4) Za okres ubezpieczenia w rozumieniu ordynacyi ubezpieczeniowej uważa się czas jednego roku, jeżeli premia nie jest obliczona według krótszych odstępów czasu.

(5) Jeżeli ubezpieczyciel ze względu na umówiony czas trwania umowy przyznał zniżkę premii, wówczas w razie przedwczesnego rozwiązania umowy może żądać dopłaty kwoty, o którą wymiar premii byłby wyższy, gdyby umowę zawarto tylko na czas rzeczywistego trwania ubezpieczenia. W razie wypowiedzenia umowy o ubezpieczenie według § 61. nie można domagać się takiej dopłaty.

§ 24.

Biorący ubezpieczenie winien premię przelać ubezpieczycielowi na własne niebezpieczeństwo i własny koszt. Jeżeli jednak ubezpieczyciel najmniej w trzech po sobie następujących terminach odbierał kasał premie u biorącego ubezpieczenie, tenże obowiązany jest do dalszego wysyłania premii dopiero wówczas, gdy ubezpieczyciel zażąda tego pisemnie.

§ 25.

(1) Jeżeli premię uiszcza się za pośrednictwem poczty, wówczas za chwilę zapłaty uważa się chwilę, w której premię pocztą wysłano albo na poczcie przekazano lub wypłacono.

(2) O ile już sam sposób płacenia nie daje płatącemu dostatecznego dokumentu potwierdzenia zapłaty, winien ubezpieczyciel potwierdzić odbiór zapłaty premii, nie czekając, aż płatący tego zażąda.

§ 26.

(1) Prawa zastawu na wierzytelności z ubezpieczenia dochodzić można także co do tych sum łącznie z procentami od nich, które zastawnik wydał na uiszczenie premii lub innych opłat należnych biorącemu ubezpieczenie na podstawie umowy.

(2) Zapadłe premie i inne na podstawie umowy należne mu opłaty winien ubezpieczyciel

Skutki upadłości i postępowania układowego.

Przepisy bezwzględnie wiążące.

Premia, płatność, opłata.

Dług przynosny.

Chwila zapłaty premii pocztą. Potwierdzenie zapłaty.

Zapłata przez zastawnika.

przyjmować także od zastawnika, chociażby biorący ubezpieczenie nie zgodził się na zapłatę.

§ 27.

Ubezpieczycielowi wolno kwotę pretensji z tytułu płatnej premii lub innej pretensji należnej mu na podstawie umowy potrącić ze świadczenia, do którego obowiązany jest na podstawie tejże umowy, chociażby świadczenie to przypadało do wypłaty nie biorącemu ubezpieczenie, lecz osobie trzeciej.

§ 28.

(1) Jeżeli premii, która ma być zapłacona przed rozpoczęciem lub przy rozpoczęciu ubezpieczenia, nie zapłacono we właściwym czasie, wolno ubezpieczycielowi odstąpić od umowy, jak długo zapłata nie nastąpi. Przyjmuje się, że ubezpieczyciel odstąpił, jeżeli w ciągu trzech miesięcy od dnia zapadłości nie wystąpił sądownie z roszczeniem zapłaty premii.

(2) Jeżeli wypadek przewidziany ubezpieczeniem zaszedł przed zapłatą premii, ubezpieczyciel wolny jest od obowiązku świadczenia.

(3) Jeżeli jednak ubezpieczyciel w ciągu czasokresu trzechmiesięcznego wystąpił sądownie z roszczeniem a w przeciagu czasu, za który domaga się premii, zaszedł wypadek przewidziany ubezpieczeniem, naówczas obowiązany jest do świadczenia, chociażby w chwili zajścia wypadku tego premia nie była zapłacona. Natomiast wolny jest od obowiązku świadczenia, jeżeli przed zajściem wypadku przewidzianego ubezpieczeniem rzekł się swego roszczenia.

§ 29.

(1) Jeżeli premii przypadającej do zapłaty po rozpoczęciu ubezpieczenia nie zapłacono w dniu zapadłości, naówczas wezwać należy biorącego ubezpieczenie na jego koszt pisemnie do zapłaty, a zarazem oznajmić mu skutki prawne dalszej zwłoki i wyznaczyć termin dodatkowy przynajmniej jednomiesięczny. To wezwanie może odpaść, jeżeli biorącemu ubezpieczenie najwcześniej na ośm dni przed terminem zapadłości pisemnie przypomniano zapłatę, podając mu skutki prawne zwłoki i wyznaczono termin dodatkowy najmniej jednomiesięczny licząc od dnia zapadłości.

(2) Jeżeli biorący ubezpieczenie z upływem terminu dodatkowego pozostaje w zwłoce z zapłatą premii, w takim razie ubezpieczycielowi, zanim zapłata nie będzie uskuteczniiona wolno umowę o ubezpieczenie rozwiązać z natychmiastowym skutkiem (wypowiedzieć bez terminu wypowiedzenia). Poczytuje się za wypowiedzenie, jeżeli w ciągu trzech miesięcy po upływie terminu dodatkowego nie wystąpiono sądownie z roszczeniem o zapłatę premii.

(3) Jeżeli wypadek przewidziany ubezpieczeniem zajdzie po upływie terminu dodatkowego a w chwili jego zajścia biorący ubezpieczenie pozostaje w zwłoce z zapłatą premii, naówczas ubezpieczyciel wolny jest od obowiązku świadczenia.

(4) Jeśli ubezpieczyciel wystąpił sądownie z roszczeniem o zapłatę zaległej premii, to mają zastosowanie przepisy § 28., ustęp 3.

§ 30.

(1) Jeżeli biorący ubezpieczenie przy zawarciu umowy uczynił wadliwe zeznanie o doniosłym momencie niebezpieczeństwa (§ 3., ustęp 1.) a odstąpienie ubezpieczyciela jest wykluczone z powodu, że biorący ubezpieczenie nie ponosi winy, jednakże ubezpieczycielowi według zasad przyjętych w jego przedsiębiorstwie z powodu większego niebezpieczeństwa należy się wyższa premia, naówczas ubezpieczycielowi wolno żądać pisemnie od biorącego ubezpieczenie, aby w ciągu jednego miesiąca zapłacił wyższą premię za czas od początku bieżącego okresu ubezpieczenia, przyczem oznajmić mu winien skutki prawne zwłoki.

(2) Jeżeli wyższej premii nie zapłacono w tym terminie, uważa się umowę za wypowiedzianą przez biorącego ubezpieczenie; ubezpieczycielowi należy się umówiona premia aż do końca okresu ubezpieczenia, w którym dowiedział się o wadliwości zeznań, jeżeli zaś wypowiedzenie skuteczne jest dopiero w następnym okresie ubezpieczenia, aż do ukończenia stosunku ubezpieczenia.

(3) Jeżeli jednak ubezpieczyciel według zasad przyjętych w jego przedsiębiorstwie nie obejmuje większego niebezpieczeństwa nawet za opłatą wyższej premii, w takim razie może wypowiedzieć umowę pisemnem oświadczeniem za najmniej jednomiesięcznym terminem wypowiedzenia; w tym przypadku ubezpieczyciel zwrócić ma premię za czas po zgaśnięciu umowy.

(4) Prawo do wyższej premii gaśnie, jeżeli ubezpieczyciel nie dochodzi go w ciągu miesiąca od chwili, kiedy dowiedział się o wadliwości zeznań. To samo obowiązuje co do prawa wypowiedzenia, jeżeli nie skorzystano z niego w ciągu oznaczonego czasokresu.

§ 31.

(1) Jeżeli z powodu pewnych okoliczności powiększających niebezpieczeństwo umówiono się o wyższą premię a te okoliczności odpadną lub stracą doniosłość w czasie między podaniem a przyjęciem wniosku lub po zawarciu umowy, naówczas biorącemu ubezpieczenie wolno domagać się odpowiedniego zniżenia premii za przyszłe okresy ubezpieczenia.

Prawo ubezpieczyciela do potrącenia.

Skutki zwłoki w opłacie premii:
a) Zwłoka przed rozpoczęciem lub przy rozpoczęciu ubezpieczenia.

Prawo ubezpieczyciela do wyższej premii i do wypowiedzenia z powodu wadliwych zeznań.

b) Zwłoka po rozpoczęciu ubezpieczenia.

Prawo do zniżenia premii.

(2) To samo obowiązuje, jeżeli wymiar wyższej premii spowodowany został tem, że biorący ubezpieczenie podał mylnie szczegóły o takiej okoliczności.

§ 32.

(1) Jeżeli umówiono się, że naruszenie obowiązku, który spełnić należy wobec ubezpieczyciela przed zajściem wypadku przewidzianego ubezpieczeniem, pociągnąć ma za sobą utratę prawa żądania świadczenia od ubezpieczyciela (zastrzeżenie utraty prawa do świadczeń), wówczas ubezpieczyciel jak długo nie zaszedł wypadek przewidziany ubezpieczeniem może w razie naruszenia obowiązku wypowiedzieć umowę bez terminu wypowiedzenia w ciągu miesiąca po otrzymaniu wiadomości o naruszeniu, chyba że biorący ubezpieczenie nie ponosi winy w naruszeniu.

(2) Jeżeli wypadek przewidziany ubezpieczeniem zaszedł przed wypowiedzeniem umowy, w takim razie ubezpieczyciel nie może powoływać się na zastrzeżenie utraty prawa do świadczeń, gdy biorący ubezpieczenie nie ponosi winy albo gdy naruszenie obowiązku, który przyjęte w celu zmniejszenia niebezpieczeństwa albo w celu zapobieżenia zwiększeniu niebezpieczeństwa, nie wpłynęło ani na zajście wypadku przewidzianego ubezpieczeniem ani na rozmiary świadczenia należnego od ubezpieczyciela. To samo obowiązuje, jeżeli upłynął termin do wykonania prawa wypowiedzenia przez ubezpieczyciela (ustęp 1) a wypowiedzenia nie uskutecznilo.

(3) Na zastrzeżenie utraty prawa do świadczeń, umówione na wypadek naruszenia obowiązku, który spełnić należało po zajściu wypadku przewidzianego ubezpieczeniem, nie może powoływać się ubezpieczyciel, jeżeli biorącemu ubezpieczenie nie można przypisać złego zamiaru lub rażącego niedbalstwa albo jeżeli naruszenie nie wpłynęło ani na ustalenie wypadku przewidzianego ubezpieczeniem ani na ustalenie lub rozmiary świadczenia należącego się od ubezpieczyciela.

(4) Ubezpieczycielowi mimo wypowiedzenia albo zgaśnięcia jego obowiązku świadczenia należy się premia aż do końca okresu ubezpieczenia, w którym dowiedział się o naruszeniu obowiązku, jeżeli zaś wypowiedzenie skuteczne jest dopiero w następnym okresie ubezpieczenia, aż do ukończenia stosunku ubezpieczenia.

(5) Nienaruszone zostają postanowienia umowne, któremi ubezpieczycielowi w razie naruszenia obowiązku, jakie miano spełnić wobec niego, przysznaje się prawo żądania kary umownej albo prawo wypowiedzenia umowy z terminem wypowiedzenia najmniej jednomiesięcznym, chociaż korzystanie z zastrzeżenia utraty prawa do świadczeń według ustępów 1. do 3. jest wykluczone.

§ 33.

(1) Zwiększenie niebezpieczeństwa objętego przez ubezpieczyciela tylko wówczas bierze się na uwagę, jeżeli jest doniosłe i odnosi się do momentu niebezpieczeństwa, który określony jest w dokumencie ubezpieczenia, albo o który przy zawarciu umowy zapytywano biorącego ubezpieczenie (§ 3., ustęp 1.).

(2) Jeżeli takie zwiększenie niebezpieczeństwa zaszło po zawarciu umowy, może ubezpieczyciel wypowiedzieć umowę.

(3) Jeżeli zwiększenie niebezpieczeństwa spowodowane zostało bez przyczynienia się biorącego ubezpieczenie albo jeżeli okoliczności niezależne od woli biorącego ubezpieczenie zniewoliły tegoż do spowodowania zwiększenia lub do zezwolenia na nie, wówczas ubezpieczyciel winien zachować przynajmniej jednomiesięczny termin wypowiedzenia.

(4) Prawo wypowiedzenia ubezpieczyciela gaśnie, jeżeli ubezpieczyciel nie skorzystał z niego w ciągu miesiąca po otrzymaniu wiadomości o zwiększeniu niebezpieczeństwa albo jeżeli zwiększenie niebezpieczeństwa ustało lub nie jest już doniosłe.

§ 34.

(1) Biorący ubezpieczenie winien o zwiększeniu niebezpieczeństwa spowodowanem jego wolą zawiadomić ubezpieczyciela jeszcze przed zajściem zwiększenia, o innych wypadkach zwiększenia (§ 33., ustęp 3.) niebezpieczeństwa bezwzględnie po otrzymaniu wiadomości o ich zajściu.

(2) Jeżeli o tem w czasie właściwym nie doniósł, wolny jest ubezpieczyciel od obowiązku świadczenia w przypadku, gdy wypadek przewidziany ubezpieczeniem zdarzy się w czasie trwania wyższego niebezpieczeństwa. Ten skutek prawny jednak nie nastąpi:

1. jeżeli biorący ubezpieczenie nie ponosi winy w zaniedbaniu lub opóźnieniu doniesienia;

2. jeżeli zwiększenie niebezpieczeństwa nie wywarło wpływu ani na zajście wypadku przewidzianego ubezpieczeniem ani na rozmiary świadczenia, do którego ubezpieczyciel jest obowiązany;

3. jeżeli w chwili zajścia wypadku przewidzianego ubezpieczeniem termin do wykonania prawa wypowiedzenia przez ubezpieczyciela (§ 33., ustęp 4.) upłynął a wypowiedzenia nie uskutecznilo;

4. jeżeli wczas nie doniesiono o zwiększeniu niebezpieczeństwa wspomnianem w §. 33., ustęp 3., lecz wypadek przewidziany ubezpieczeniem zdarzył się wcześniej niż w miesiąc, licząc od chwili, w którejby ubezpieczyciel powinien był otrzymać doniesienie.

§ 35.

Ubezpieczycielowi należy się premia, mimo wypowiedzenia lub zgaśnięcia jego obowiązku

świadczenia, aż do końca okresu ubezpieczenia, w którym otrzymał wiadomość o zwiększeniu niebezpieczeństwa, jeżeli jednak wypowiedzenie staje się skutecznem dopiero w następnym okresie ubezpieczenia (§ 33., ustęp 3. i 4.), aż do skończenia stosunku ubezpieczenia.

§ 36.

Nie bierze się na uwagę zwiększenie niebezpieczeństwa, spowodowanego interesem ubezpieczyciela lub zdarzeniem, za który ubezpieczyciel odpowiada lub spowodowanego względami ludzkości.

§ 37.

Przepisy §§ 33. do 36. znajdują także zastosowanie do zwiększenia niebezpieczeństwa, które zaszło między podaniem a przyjęciem wniosku o ubezpieczenie a nie było znane ubezpieczycielowi w chwili przyjęcia wniosku.

§ 38.

(1) Jeżeli tylko co do niektórych przedmiotów lub osób, objętych ubezpieczeniem, zachodzą warunki, pod którymi ubezpieczyciel uprawniony jest do odstąpienia lub wypowiedzenia albo wolny jest od świadczenia z powodu wadliwych oznajmień przy zawarciu umowy albo według przepisów o zwiększeniu niebezpieczeństwa, w takim razie uprawnienie to lub zwolnienie ubezpieczyciela od świadczenia tylko wówczas rozciąga się na pozostałą resztę, jeżeli przyjąć można, że co do samej tylko reszty tej nie byłby zawarł umowy pod tymi samymi warunkami.

(2) Jeżeli ubezpieczyciel korzysta z prawa odstąpienia lub wypowiedzenia co do niektórych przedmiotów lub osób, wówczas biorący ubezpieczenie uprawniony jest wypowiedzieć stosunek ubezpieczenia co do pozostałych; wypowiedzenia nie można jednak uskuteczyć z późniejszym terminem, jak z końcem okresu ubezpieczenia, w którym odstąpienie ubezpieczyciela lub jego wypowiedzenie staje się skutecznem. W razie wypowiedzenia przez biorącego ubezpieczenie należy się ubezpieczycielowi premia aż do końca bieżącego okresu wypowiedzenia.

§ 39.

(1) Biorący ubezpieczenie jest obowiązany ubezpieczycielowi donieść o zajściu wypadku przewidzianego ubezpieczeniem zaraz po otrzymaniu wiadomości o nim.

(2) Nadto obowiązany jest na żądanie ubezpieczyciela udzielić mu wszelkich wyjaśnień potrzebnych do ustalenia wypadku przewidzianego ubezpieczeniem, lub rozciągnięcia świadczenia ubezpieczyciela i w tym celu zezwolić mu na potrzebne dochodzenia.

(3) Dowodów domagać się może ubezpieczyciel o tyle, o ile względy słuszności pozwalają przypuszczać, że biorący ubezpieczenie może ich dostarczyć.

(4) Ubezpieczyciel nie może powoływać się na postanowienia umowne, według których dowód na pewne fakta dostarczony być może tylko za pomocą pewnych środków dowodowych albo świadczenie ubezpieczyciela staje się płatnem dopiero wówczas, gdy roszczenie biorącego ubezpieczenie ustalone będzie przez uznanie, ugodę lub prawomocny wyrok.

§ 40.

(1) Pieniężne świadczenia ubezpieczyciela stają się płatnemi z upływem miesiąca po zgłoszeniu wypadku przewidzianego ubezpieczeniem; jeżeli jednak dochodzenia potrzebne w celu ustalenia wypadku przewidzianego ubezpieczeniem i rozmiarów świadczenia ubezpieczyciela albo dla ustalenia uprawnienia do poboru nie dadzą się ukończyć w przeciągu miesiąca bez winy ubezpieczyciela, wówczas płatność zapada dopiero w czternastym dniu po ukończeniu dochodzeń.

(2) Ubezpieczyciel nie może powoływać się na postanowienie umowne, według którego wolny jest od obowiązku płacenia procentów zwłoki.

§ 41.

(1) Jeżeli dochodzenia potrzebne dla ustalenia wypadku przewidzianego ubezpieczeniem i rozmiarów świadczenia ubezpieczyciela nie są ukończone aż do upływu jednego miesiąca licząc od zgłoszenia wypadku przewidzianego ubezpieczeniem, może biorący ubezpieczenie, którego uprawnienie do poboru jest niewątpliwe, żądać częściowej zapłaty w wysokości tej kwoty, którą ubezpieczyciel odpowiednio do stanu sprawy co najmniej miałby zapłacić.

(2) Bieg tego czasokresu jest wstrzymany, jak długo ukończenie dochodzeń doznaje przeszkody z winy biorącego ubezpieczenie.

§ 42.

Ubezpieczyciel nie może powoływać się na postanowienia umowne, które na niekorzyść biorącego ubezpieczenie odstąpiono od przepisów §§ 23., ustęp 3. do 5., 24., 25., 28. do 37., 38., ustęp 2., 39., ustęp 1. do 3., 40., ustęp 1., 41. albo na niekorzyść zastawnika odstąpiono od przepisów § 26.

3. Rozdział.

Ajenci ubezpieczeniowi.

§ 43.

Ajenta ubezpieczeniowego, któremu ubezpieczyciel poruczył tylko pośrednictwo w czynnościach ubezpieczeniowych (agent-pośrednik), uważa się za

Płatność roszczenia z ubezpieczenia.

Częściowa zapłata na poczet sumy odszkodowania.

Przepisy bezwzględnie wiążące.

Ajenci-pośrednicy.

upoważnionego do następujących czynności w gałęzi ubezpieczeń, dla której go ustanowiono, a to:

1. do przyjmowania wniosków o zawarcie, przedłużenie lub zmianę umowy o ubezpieczenie, tudzież odwołań takich wniosków;

2. do przyjmowania od biorącego ubezpieczenie oświadczeń zawierających wypowiedzenie lub odstąpienie, tudzież innych oświadczeń i oznajmień w sprawie stosunku ubezpieczenia;

3. do wręczenia wystawionych przez ubezpieczyciela dokumentów ubezpieczenia i poświadczeń przedłużenia.

§ 44.

Agent ubezpieczeniowy, którego ubezpieczyciel upoważnił do zawierania umów o ubezpieczenie (agent-pełnomocnik), jest także uprawniony umawiać się o zmianę lub przedłużenie takich umów i oświadczać wypowiedzenie i odstąpienie.

§ 45.

Jeżeli agenta ubezpieczeniowego ustanowiono wyraźnie na pewien okręg, to jego uprawnienia ograniczają się do interesów i czynności prawnych, które odnoszą się do umów o rzeczy położone w tym okręgu lub do umów z osobami w tym okręgu zwykle przebywającymi.

§ 46.

Ograniczenie uprawnień nadanych przepisami §§ 43. i 44. ma trzecia osoba tylko wówczas przeciw sobie uznać za skuteczne, jeżeli знаła to ograniczenie przy zawarciu interesu lub spełnieniu czynności prawnej albo jeżeli nie znała ograniczenia, chociaż na to zwrócono jej uwagę we wniosku i dokumencie ubezpieczenia lub w innem wręczonem jej oświadczeniu lub też nie znała go wskutek innego rażącego niedbalstwa. Na odmiennie od tego postanowienie umowne ubezpieczyciel nie może się powoływać.

§ 47.

(1) O ile według przepisów ordynacji ubezpieczeniowej lub według postanowień umowy wiadomość ubezpieczyciela ma prawną doniosłość, o tyle z wiadomością jego stoi na równi wiadomość agenta-pełnomocnika co do ubezpieczeń przezeń zawartych. Natomiast wiadomość agenta-pośrednika tylko wówczas stoi na równi z wiadomością ubezpieczyciela, jeżeli otrzymał ją na pod-

stawie oznajmień lub oświadczeń, do których przyjmowania uważa się go za uprawnionego.

(2) Jeżeli agent ubezpieczeniowy przez podanie fałszywych szczegółów o istotnych okolicznościach nakłonił kogo do zawarcia umowy o ubezpieczenie, to dla wprowadzonego w błąd nie powstaje żadne zobowiązanie wobec ubezpieczyciela.

(3) Ubezpieczyciel nie może powoływać się na postanowienie umowne, które na niekorzyść biorącego ubezpieczenie odstępuje od tych przepisów.

II. Dział.

Ubezpieczenie od szkód.

1. Rozdział.

Ogólne przepisy.

§ 48.

(1) Przy ubezpieczeniu od szkód ubezpieczyciel jest obowiązany wynagrodzić w ramach umowy szkodę majątkową, spowodowaną zajściem wypadku przewidzianego ubezpieczeniem.

(2) Ubezpieczenie obejmuje zysk utracony wskutek zajścia wypadku przewidzianego ubezpieczeniem tylko o tyle, o ile to osobno umówiono.

§ 49.

O ile ordynacja ubezpieczeniowa lub umowa nie innego nie postanawiają, odpowiada ubezpieczyciel tylko do wysokości umówionej sumy ubezpieczenia.

§ 50.

(1) Jeżeli suma ubezpieczenia znacznie przewyższa każdoczesną wartość ubezpieczonego interesu (wartość ubezpieczona), może tak ubezpieczyciel jak i biorący ubezpieczenie żądać, aby niższą sumę ubezpieczenia za stosunkowem niżeniem premii za następne okresy ubezpieczenia.

(2) Umowa jest nieważną, jeżeli biorący ubezpieczenie zawarł ją w tym zamiarze, aby przez ubezpieczenie powyżej wartości przysporzyć sobie bezprawną korzyść majątkową od ubezpieczyciela. Jeżeli ubezpieczyciel o zamiarze biorącego ubezpieczenie nie miał wiadomości przy zawarciu umowy, należy się mu premia aż do końca okresu ubezpieczenia, w którym otrzymał tę wiadomość.

Agent-pełnomocnik.

Agent okręgowy.

Ograniczenie uprawnień agentów.

Wiadomość i fałszywe podanie agenta.

Treść ubezpieczenia.

Suma ubezpieczenia.

Wartość ubezpieczona; ubezpieczenie powyżej wartości.

§ 51.

(1) Jeżeli ubezpieczenie tyczy się rzeczy, to wartość rzeczy uważa się za wartość ubezpieczoną, o ile z okoliczności nie wynika co innego.

(2) Jeżeli ubezpieczono rzecz zbiorową, w takim razie ubezpieczenie obejmuje przedmioty, które łącznie stanowią tę rzecz zbiorową.

§ 52.

(1) Chociażby suma ubezpieczenia przekraczała wartość ubezpieczoną w chwili zajścia wypadku przewidzianego ubezpieczeniem, ubezpieczyciel mimo to nie jest obowiązany wynagrodzić więcej niż szkodę.

(2) Jeżeli suma ubezpieczenia niższą jest od tej wartości, odpowiada ubezpieczyciel tylko w stosunku, w jakim suma ubezpieczenia pozostaje do tej wartości.

§ 53.

(1) Jeżeli ten sam interes ubezpiecza się od tego samego niebezpieczeństwa i na ten sam czas u kilku ubezpieczycieli, winien biorący ubezpieczenie bezzwłocznie każdemu z nich oznajmić wszystkie inne ubezpieczenia z wymienieniem ubezpieczycieli i podaniem sum ubezpieczenia.

(2) Przy wielorakiem ubezpieczeniu każdy ubezpieczyciel obowiązany jest do świadczenia odszkodowania w takim stosunku, w jakim wzajemnie do siebie pozostają kwoty, do których zapłaty każdy z nich obowiązany jest wobec biorącego ubezpieczenie stosownie do swej umowy.

§ 54.

(1) Jeżeli przy wielorakiem ubezpieczeniu sumy ubezpieczenia łącznie przekraczają wartość ubezpieczoną (podwójne ubezpieczenie), wówczas każdy ubezpieczyciel, któremu uczyniono oznajmienie podług § 53., ustęp 1., odpowiada za całą szkodę aż do wysokości świadczenia, do którego obowiązany jest według umowy; biorący ubezpieczenie nie może jednak w całości więcej żądać jak kwoty szkody.

(2) Ubezpieczyciele między sobą obowiązani są do wyrównania w takim stosunku, w jakim pozostają do siebie kwoty, do których zapłaty każdy z nich obowiązany jest wobec biorącego ubezpieczenie według swej umowy. O ile od jednego ubezpieczyciela nie można ściągnąć przypadającej nań kwoty, mają inni ponieść ten ubytek w tym samym stosunku.

(3) Jeżeli do jednego z ubezpieczeń zastosowanie ma prawo zagraniczne, wówczas ubezpieczyciel, dla którego obowiązującym jest prawo zagraniczne, może dochodzić roszczenia o wyrównanie przeciw innym tylko w takim razie, jeżeli on sam według obowiązującego dlań prawa obowiązany jest do wyrównania.

(4) Po zajściu wypadku przewidzianego ubezpieczeniem nie wolno biorącemu ubezpieczenie żadnego z kilku ubezpieczeń zmieniać ani rozwiązywać na niekorzyść innych ubezpieczycieli.

(5) Jeżeli biorący ubezpieczenie zawarł podwójne ubezpieczenie w tym zamiarze, aby przez to przysporzyć sobie bezprawną korzyść majątkową od ubezpieczyciela, natomiast każda w tym zamiarze zawarta umowa jest nieważna. O ile ubezpieczyciel przy zawarciu umowy nie miał wiadomości o tym zamiarze biorącego ubezpieczenie, należy mu się premia aż do końca okresu ubezpieczenia, w którym otrzymał tę wiadomość.

§ 55.

Ubezpieczyciel wolny jest od obowiązku świadczenia, jeżeli biorący ubezpieczenie z rozmysłu lub przez rażące niedbalstwo spowodował wypadek przewidziany ubezpieczeniem.

Zawinione spowodowanie wypadku przewidzianego ubezpieczeniem.

§ 56.

(1) Biorący ubezpieczenie jest obowiązany w razie zajścia wypadku przewidzianego ubezpieczeniem starać się wedle możliwości o odwrócenie i zmniejszenie szkody i stosować się przytem do wskazówek ubezpieczyciela.

(2) Jeżeli biorący ubezpieczenie z rozmysłu lub rażącego niedbalstwa naruszył te obowiązki, wówczas ubezpieczyciel o tyle wolny jest od obowiązku świadczenia, o ile rozmiary szkody byłyby się zmniejszyły w razie należytego spełnienia tego obowiązku.

Obowiązek ratunku.

§ 57.

(1) Nakłady poczynione przez biorącego ubezpieczenie w celu odwrócenia lub zmniejszenia szkód w razie zajścia wypadku przewidzianego ubezpieczeniem, obciążają ubezpieczyciela, chociażby były bezskuteczne, o ile biorący ubezpieczenie w miarę okoliczności mógł je uważać za wskazane.

(2) Nakłady poczynione wskutek wskazówek danych przez ubezpieczyciela należy także i wówczas wynagrodzić, gdy razem z dalszym odszkodowaniem przekraczają sumę ubezpieczenia. Na żądanie biorącego ubezpieczenie ma ubezpieczyciel zaliczyć kwotę potrzebną na takie wydatki.

(3) W razie ubezpieczenia poniżej wartości należy nakłady te wynagrodzić tylko w stosunku określonym w § 52., ustęp 2.

Nakłady w celach ratunkowych.

Wartość ubezpieczoną przy ubezpieczeniu rzeczy; ubezpieczenie rzeczy zbiorowej.

Obowiązek wynagrodzenia przy ubezpieczeniu powyżej i poniżej wartości.

Wielorakiem ubezpieczenia.

Podwójne ubezpieczenie.

§ 58.

(1) Koszta dochodzeń w celu ustalenia wypadku przewidzianego ubezpieczeniem i w celu obliczenia szkody ponosi ubezpieczyciel, o ileby nie zostały spowodowane mylnymi zeznaniami biorącego ubezpieczenie.

(2) Wolno umówić się, że biorący ubezpieczenie poniesie koszta sędziego polubownego (§ 11., ustęp 2.), którego sam ustanowił.

(3) Nieważnem jest postanowienie umowne, według którego biorącemu ubezpieczenie nie wolno dać się zastąpić przez pełnomocnika przy rozprawach dla obliczenia szkody. Koszta tego pełnomocnika ponieść ma biorący ubezpieczenie.

§ 59.

(1) Jak długo szkoda nie jest obliczona, nie wolno biorącemu ubezpieczenie bez zezwolenia ubezpieczyciela zmieniać stanu, który spowodowany został wypadkiem przewidzianym ubezpieczeniem, chyba że taka zmiana wskazana jest w celu zmniejszenia szkody albo w interesie publicznym.

(2) Ubezpieczyciel nie może powoływać się na ten przepis, jeżeli z własnej winy przewlekał rozpoczęcie lub przeprowadzenie obliczenia szkody.

§ 60.

W braku innego postanowienia umownego odpowiada ubezpieczyciel po zajściu wypadku przewidzianego ubezpieczeniem za szkodę powstałą z późniejszego takiego wypadku tylko do wysokości reszty sumy ubezpieczenia, jaka pozostaje po strąceniu wypłaconego odszkodowania. Za następne okresy ubezpieczenia należy mu się tylko stosunkowa część premii.

§ 61.

(1) O ile po zajściu wypadku przewidzianego ubezpieczeniem stosunek ubezpieczenia sam przez się nie gaśnie według umowy, uprawniona jest każda strona do wypowiedzenia, ubezpieczyciel jednak tylko wówczas, jeżeli zapłacił odszkodowanie lub gdy biorący ubezpieczenie dopuścił się podstępny podnosząc nieuzasadnione roszczenia odszkodowania, natomiast biorący ubezpieczenie tylko wówczas może wypowiedzieć, gdy ubezpieczyciel zupełnie lub częściowo odmówił uzasadnionemu roszczeniu odszkodowania lub dopuścił się w tem zwłoki.

(2) Wypowiedzenie skutecznie musi ubezpieczyciel w przeciągu miesiąca po zaplaceniu odszkodowania lub po odrzuceniu nieuzasadnionego roszczenia odszkodowania, biorący ubezpieczenie w przeciągu miesiąca po odrzuceniu uzasadnionego roszczenia lub po zapadłości odszkodowania.

(3) Ubezpieczyciel zachować ma najmniej jednomiesięczny termin wypowiedzenia; biorący ubezpieczenie nie może wypowiedzieć na późniejszy czas niż na koniec bieżącego okresu ubezpieczenia.

(4) W razie wypowiedzenia przez biorącego ubezpieczenie należy się ubezpieczycielowi premia aż do ukończenia stosunku ubezpieczenia. W razie wypowiedzenia przez ubezpieczyciela należy mu się ta część premii, która przypada na kwotę wypłaconego odszkodowania, aż do końca bieżącego okresu ubezpieczenia; z premii przypadającej na pozostałą kwotę sumy ubezpieczenia należy się ubezpieczycielowi tylko ta część, która odpowiada ubiegłemu czasowi ubezpieczenia.

§ 62.

(1) Jeżeli biorącemu ubezpieczenie przysługuje roszczenie odszkodowania przeciw trzeciej osobie, to roszczenie to przychodzi na ubezpieczyciela o tyle, o ile tenże biorącemu ubezpieczenie wynagrodził szkodę. Jeżeli ubezpieczyciel wynagrodził tylko część szkody, nie wolno mu roszczenia przeciw osobie trzeciej, które na niego przeszło, dochodzić na niekorzyść biorącego ubezpieczenie.

(2) Jeżeli roszczenie odszkodowawcze biorącego ubezpieczenie skierowane jest przeciw członkowi rodziny lub służce, którzy żyją z nim w społeczności domowej, przechodzi ono na ubezpieczyciela tylko wówczas, gdy członek rodziny lub służa rozmyślnie spowodowali szkodę.

(3) Jeżeli biorący ubezpieczenie dopuszcza do utraty swego roszczenia odszkodowania przeciw osobie trzeciej lub prawa służącego mu do zabezpieczenia roszczenia, wówczas ubezpieczyciel o tyle staje się wolnym od obowiązku świadczenia, o ile byłby mógł uzyskać odszkodowanie z tego roszczenia lub prawa.

§ 63.

(1) Umowa o ubezpieczenie gaśnie, jeżeli interes ubezpieczony nie istnieje przy rozpoczęciu ubezpieczenia albo gdy odpadnie po rozpoczęciu ubezpieczenia. Ubezpieczycielowi należy się premia aż do końca okresu ubezpieczenia, w którym otrzymał wiadomość o przyczynie zgaśnięcia.

(2) To samo obowiązuje, jeżeli przyszły interes ubezpieczony wogóle nie powstał.

§ 64.

(1) W razie pozbycia ubezpieczonej nieruchomości przez biorącego ubezpieczenie, przechodzą prawa i obowiązki z umowy o ubezpieczenie na nabywcę.

Koszta ustalenia.

Zakaz czynienia zmian.

Odpowiedzialność ubezpieczyciela po wypadku przewidzianym ubezpieczeniem.

Prawo wypowiedzenia po zajściu wypadku przewidzianego ubezpieczeniem.

Przejęcie roszczeń odszkodowania przeciw trzecim osobom na ubezpieczyciela.

Brak i ustalenie ubezpieczonego interesu.

Pozbycie ubezpieczonej nieruchomości.

(2) O pozbyciu winni są pozbywający lub nabywca bezzwłocznie donieść ubezpieczycielowi.

(3) Przejście pretensyj uzasadnionych przeciw ubezpieczycielowi musi tenże uznać przeciw sobie dopiero od chwili, w której otrzymał wiadomość o pozbyciu.

(4) Pozbywający i nabywca odpowiadają niepodzielnie za premię, która przypada za czas, zanim ubezpieczyciel otrzymał wiadomość o pozbyciu.

§ 65.

(1) Ubezpieczyciel ma prawo wypowiedzieć nabywcy stosunek ubezpieczenia z terminem wypowiedzenia najmniej jednomiesięcznym. Prawo wypowiedzenia gaśnie, jeżeli go nie wykonano w przeciągu jednego miesiąca od chwili, w której otrzymał wiadomość o pozbyciu.

(2) Nabywca ma prawo wypowiedzieć stosunek ubezpieczenia bez terminu wypowiedzenia. Prawo wypowiedzenia gaśnie, jeżeli go nie wykonano w ciągu jednego miesiąca po odebraniu posiadania ubezpieczonej nieruchomości przez nabywcę; jeżeli nabywca nie miał wiadomości o ubezpieczeniu, prawo wypowiedzenia gaśnie dopiero z upływem jednego miesiąca od chwili, w której ubezpieczyciel otrzymał tę wiadomość.

(3) Ubezpieczycielowi należy się premia aż do ukończenia stosunku ubezpieczenia, jeżeli sam wypowiada, zaś do końca bieżącego okresu ubezpieczenia, jeżeli wypowiada nabywca. W obu przypadkach do zapłaty premii obowiązany jest pozbywający; nabywcą odpowiada tylko za premię przypadającą za czas, zanim ubezpieczyciel otrzymał wiadomość o pozbyciu (§ 64., ustęp 4.).

§ 66.

(1) Przepisy §§ 64. i 65. mają zastosowanie także do każdej innej zmiany w osobie właściciela ubezpieczonej nieruchomości, nie wyłączając przymusowej sprzedaży.

(2) Przy przymusowej sprzedaży za chwilę pozbycia uważa się chwilę przybicia.

(3) Jeżeli ubezpieczoną nieruchomością pozbywa się razem z przynależnością, to co do przynależności mają zastosowanie przepisy §§ 64 do 66.

§ 67.

(1) W razie pozbycia ubezpieczonej rzeczy ruchomej gaśnie stosunek ubezpieczenia z chwilą, gdy rzecz wyjdzie z przechowania osoby pozbywającej.

(2) Ubezpieczycielowi należy się premia aż do końca okresu ubezpieczenia, w którym nastąpiła zmiana w przechowaniu.

Pozbycie ubezpieczonej rzeczy ruchomej.

§ 68.

Przejście ubezpieczonych rzeczy w drodze spadku nie narusza stosunku ubezpieczenia. Odmienne postanowienie umowne jest nieważne, o ile chodzi o ubezpieczenie nieruchomości i jej przynależności.

Przejście ubezpieczonych rzeczy w drodze spadku.

§ 69.

(1) Biorący ubezpieczenie może we własnym imieniu zawrzeć z ubezpieczycielem umowę o interes osoby trzeciej z oznaczeniem lub bez oznaczenia osoby ubezpieczonego (ubezpieczenie na cudzy rachunek).

(2) W razie wątpliwości uważa się ubezpieczenie za zdziałane przez biorącego ubezpieczenie na własny rachunek.

(3) Przy ubezpieczeniu na cudzy rachunek prawa z umowy o ubezpieczenie, z wyjątkiem prawa do dokumentu ubezpieczenia, przysługują ubezpieczonemu. On jednak bez zgody biorącego ubezpieczenie nie może rozrządzać swymi prawami ani ich dochodzić sądownie, chyba że posiada dokument ubezpieczenia.

(4) Biorącego ubezpieczenie uważa się za upoważnionego do rozrządzania we własnym imieniu prawami, które na podstawie umowy o ubezpieczenie przysługują ubezpieczonemu, jednakże do przyjęcia zapłaty i przeniesienia praw jest on bez zgody ubezpieczonego uprawniony tylko wówczas, gdy posiada dokument ubezpieczenia.

(5) Świadczenia do rąk biorącego ubezpieczenie może ubezpieczyciel uczynić zależnym od tego, aby mu wykazano, że ubezpieczony zgodził się na ubezpieczenie.

Ubezpieczenie na cudzy rachunek.

§ 70.

Biorący ubezpieczenie nie jest obowiązany do wydania dokumentu ubezpieczenia ubezpieczonemu lub jego masie konkursowej, dopóki nie zaspokojono go co do roszczeń przysługujących mu przeciw ubezpieczonemu ze względu na rzecz ubezpieczoną. Te roszczenia swoje może on zaspokoić z pretensji o odszkodowanie przeciw ubezpieczycielowi, a po ściągnięciu tej pretensji z sumy odszkodowania z pierwszeństwem przed ubezpieczonym i jego wierzycielami.

§ 71.

O ile podług przepisów ordynacji ubezpieczeniowej zachowanie się i wiadomość biorącego ubezpieczenie mają prawną doniosłość, bierze się na uwagę przy ubezpieczeniu na cudzy rachunek także zachowanie się i wiadomość ubezpieczonego. O ile wiadomość o jakiejś okoliczności w chwili zawarcia umowy jest doniosłą, nie bierze się na uwagę wiadomości ubezpieczonego, jeżeli umowę zawarto bez jego wiedzy albo niepodobna było zawiadomić biorącego ubezpieczenie w należytych czasach. Ubezpieczyciel musi jednak tylko wówczas przyjąć przeciw sobie zarzut, że umowę działo bez wiedzy ubezpieczonego, jeżeli biorący ubezpieczenie doniósł mu przy zawarciu umowy, że ubezpieczenie zawiera bez zlecenia trzeciej osoby.

§ 72.

Ubezpieczyciel nie może powoływać się na postanowienia umowne, któremi na niekorzyść biorącego ubezpieczenie odstąpiono od przepisów §§ 50., ustęp 1., 55. do 57., 58., ustęp 1. i 2., 59., 61. do 63. To samo obowiązuje co do postanowień umownych, któremi na niekorzyść pozyskującego lub nabywcy odstąpiono od przepisów §§ 64. do 67.

2. Rozdział.

Ubezpieczenie ogniowe.

§ 73.

(1) Przy ubezpieczeniu ogniowym odpowiada ubezpieczyciel za szkodę spowodowaną pożarem, uderzeniem piorunu lub wybuchem, którego rodzaj określony jest w umowie.

(2) Ubezpieczyciel wynagrodzić ma szkodę powstałą przez zniszczenie lub uszkodzenie ubezpieczonych rzeczy, o ile zniszczenie lub uszkodzenie pochodzi z bezpośredniego lub pośredniego oddziaływania ognia lub przy pożarze spowodowane zostało przez gaszenie, rozebranie, wyprątanie lub podobne zarządzenia. To samo obowiązuje co do szkody powstałej wskutek tego, że ubezpieczone rzeczy przepadły przy pożarze.

(3) Do odpowiedzialności ubezpieczyciela za szkody powstałe z piorunu lub wybuchu mają przepisy ustępu 2. odpowiednie zastosowanie.

§ 74.

Ubezpieczyciel nie odpowiada za szkodę ogniową lub szkodę wybuchu, spowodowaną trzę-

sieniem ziemi lub zdarzeniami wojennymi albo wynikłą z rozruchów lub powstania.

§ 75.

(1) Ubezpieczenie rzeczy zbiorowej obejmuje także rzeczy członków rodziny i służby biorącego ubezpieczenie, którzy z nim żyją w spółności domowej lub wykonywają swój zawód w miejscu, ze względu na które zawarto ubezpieczenie.

(2) Na postanowienie umowne, według którego ubezpieczyciel ma być wolny od obowiązku świadczenia, jeżeli przeniesiono rzeczy do innych części miejsca (dom, mieszkanie, lokal, przedsiębiorstwo, wystawa, stajnia i t. d.), wymienionego w dokumencie ubezpieczenia, może ubezpieczyciel powoływać się tylko wówczas, jeżeli według zasad przyjętych w jego przedsiębiorstwie za ubezpieczenie w innych częściach należy mu się wyższa premia.

§ 76.

Świadczenie odszkodowania przez ubezpieczyciela oznacza się:

1. co do budynków wedle miejscowych kosztów nowej budowy z uwzględnieniem zmniejszenia wartości przez wiek, zużycie lub inne przyczyny, jeżeli zaś budynku na nowo się nie wystawia, co najwyżej wedle jego wartości obrotowej;

2. co do towarów, które biorący ubezpieczenie sam wytworzył, wedle kosztów produkcji, co do innych towarów wedle kosztów nabycia, w obu przypadkach zaś co najwyżej wedle ceny sprzedażnej;

3. co do bydła wedle wartości, którą miało bezpośrednio przed zajściem wypadku przewidzianego ubezpieczeniem, co do surowców, plonów i innych płodów przyrody wedle cen przeciętnych dnia pożaru;

4. co do sprzętów domowych i innych przedmiotów użytkowych, narzędzi roboczych i maszyn wedle kosztów sprawienia takich samych nowych rzeczy z uwzględnieniem zmniejszenia wartości ubezpieczonych rzeczy przez wiek, używanie lub inne przyczyny.

§ 77.

(1) Przy ubezpieczeniu utraty zysku wskutek wypadku przewidzianego ubezpieczeniem nie można umówić się o pewną kwotę wartości ubezpieczonej.

(2) Kto ze względu na tę samą rzecz ubezpiecza u jednego ubezpieczyciela szkodę, u drugiego utratę zysku lub inny szczególny interes, zagrożony wypadkiem w ubezpieczeniu przewi-

Rozciągłość ubezpieczenia rzeczy zbiorowej.

Zmiana miejsca.

Świadczenie odszkodowania.

Ubezpieczenie utraty zysku i ubezpieczenie interesu na tej samej rzeczy.

Przepisy bezwzględnie wiążące.

Treść ubezpieczenia.

Rozciągłość obowiązku odszkodowania.

Granice odpowiedzialności.

dziannym, winien jest każdemu z tych ubezpieczycieli oznajmić bezzwłocznie inne ubezpieczenia wymienając ubezpieczycieli i podając sumy ubezpieczenia.

§ 78.

Obowiązek doniesienia o wypadku przewidzianym ubezpieczeniem został spełniony, jeżeli w ciągu trzech dni po zajściu tego wypadku wysłano doniesienie.

§ 79.

(1) Prawo zastawu na ubezpieczonym budynku rozciąga się także na pretensję o odszkodowanie przeciw ubezpieczycielowi. Nie narusza to ograniczeń egzekucyi obowiązujących co do pretensyi o odszkodowanie (§ 290., l. 2. o. e.).

(2) Z wyjątkiem przypadków oznaczonych w § 81., wolno kwoty odszkodowania wypłacić biorącemu ubezpieczenie jedynie za zgodą zastawników, którym w chwili zajścia wypadku przewidzianego ubezpieczeniem przysługiwało hipoteczne lub co do państwowych podatków i należności ustawowe prawo zastawu. Na żądanie ubezpieczyciela winien biorący ubezpieczenie przed wypłatą kwoty odszkodowania przedłożyć poświadczenie urzędowe, stwierdzające stan bierny w chwili zajścia wypadku przewidzianego ubezpieczeniem.

(3) Przyjmuje się, że zastawnik zgodził się na wypłatę, jeżeli ubezpieczyciel zawiadomił go, że nastąpić ma wypłata kapitału odszkodowania i że mu wolno sprzeciwić się tej wypłacie w przeciągu jednego miesiąca, a on nie sprzeciwił się wypłacie w oznaczonym czasokresie.

(4) Jeżeli zawiadomienie nie może być uskutecznione albo zastawnik sprzeciwi się w należytnym czasie, wówczas ubezpieczyciel ma prawo złożyć kwotę odszkodowania w sądzie powiatowym, w którego okręgu leży budynek ubezpieczony.

(5) Sąd wykonać ma rozdział złożonej kwoty odszkodowania z urzędu, stosując w odpowiedni sposób przepisy ord. egz. o rozdziale licytacyjnej ceny kupna uzyskanej przy przymusowej sprzedaży nieruchomości, a w postępowaniu tem zajmując biorący ubezpieczenie stanowisko zobowiązanego.

§ 80.

(1) Jeżeli ubezpieczyciel według umowy obowiązany jest wypłacić sumę odszkodowania tylko w celu odbudowy ubezpieczonego budynku lub w celu uzupełnienia ubezpieczonych przynależności albo jeżeli biorący ubezpieczenie po zajściu wypadku przewidzianego ubezpieczeniem oświadczy ubezpieczycielowi, że sumy odszkodowania użyje tylko na te cele, w takich razach zapłaty

domagać się można dopiero, gdy użycie pieniędzy stosownie do ich przeznaczenia będzie zapewnione.

(2) Niema osobnej egzekucyi na rzeczy sprawione za odszkodowanie, o ile one potrzebne są lub użyte zostają do odbudowy budynku lub do uzupełnienia przynależności.

§ 81.

Jeżeli według umowy ubezpieczyciel obowiązany jest wypłacić sumę odszkodowania tylko w celu odbudowy budynku lub uzupełnienia przynależności albo jeżeli biorący ubezpieczenie po zajściu wypadku przewidzianego ubezpieczeniem oświadczy ubezpieczycielowi, że sumy odszkodowania użyje tylko na te cele, wówczas wypłata do rąk biorącego ubezpieczenie skuteczną jest wobec zastawnika także bez jego zezwolenia pod warunkiem, że użycie pieniędzy stosownie do ich przeznaczenia jest zapewnione. Natomiast jeżeli wypłata ma nastąpić bez tego zapewnienia albo jeżeli wogóle nie ma się zważać na użycie pieniędzy stosownie do ich przeznaczenia, wówczas przepisy § 79., ustęp 2 do 5, mają odpowiednie zastosowanie.

Stanowisko zastawnika wobec zastrzeżenia odbudowy.

§ 82.

(1) Jeżeli przy ubezpieczeniu budynku ubezpieczyciel wolny jest od obowiązku świadczenia z powodu zachowania się biorącego ubezpieczenie, to jednak z wyjątkiem wypadku niepłacenia premii w należytnym czasie jest on wobec zastawnika nadal obowiązany do świadczenia.

Obowiązek ubezpieczyciela wobec samego tylko zastawnika.

(2) To samo obowiązuje, jeżeli ubezpieczyciel po zajściu wypadku przewidzianego ubezpieczeniem odstąpi od umowy.

§ 83.

(1) Jeżeli prawo zastawu na ubezpieczonym budynku zgłoszono u ubezpieczyciela, obowiązany jest tenże o przerwie w zapłacie premii i uskuteczniomem wskutek tego wypowiedzeniu zawiadomić bezzwłocznie zastawnika listem poleconym.

Zgłoszenie zastawnika u ubezpieczyciela.

(2) Wypowiedzenie, odstąpienie lub inna okoliczność, która powoduje ukończenie stosunku ubezpieczenia, odnoszą skutek wobec takiego zastawnika dopiero z upływem jednego miesiąca, odkąd ubezpieczyciel zawiadomił go lub on sam w inny sposób dowiedział się o ukończeniu stosunku, albo jeżeli stosunek nie jest jeszcze ukończony, o chwili, w której się kończy. To jednak nie obowiązuje, jeżeli stosunek ubezpieczenia wypowiedziany został z powodu niezapłacenia premii w należytnym czasie albo kończy się z powodu otwarcia upadłości do majątku ubezpieczyciela.

(3) Przepisy ustępu 2. znajdują odpowiednie zastosowanie do skuteczności postanowienia mię-

dzy ubezpieczycielem a biorącym ubezpieczenie umówionego, mocą którego zniża się sumę ubezpieczenia albo zmniejsza się rozciągłość niebezpieczeństwa, za które ubezpieczyciel odpowiada.

(4) Przeciw zastawnikowi, który zgłosił swoje prawo zastawu u ubezpieczyciela, nie można dochodzić nieważności umowy o ubezpieczenie na podstawie §§ 50., ustęp 2., lub 54., ustęp 5. Wobec niego jednak kończy się stosunek ubezpieczenia z upływem miesiąca od chwili, w której o nieważności zawiadomił go ubezpieczyciel lub on sam dowiedział się w inny sposób.

(5) Jeżeli zastawnik zostaje pod pieczę sądowną, winien ubezpieczyciel zawiadomienia dla zastawnika przeznaczone przesyłać do sądu pieczę wykonywającego, o ile ten przymiot zastawnika i sąd pieczę wykonywający podano mu do wiadomości.

§ 84.

Przepisy § 83 znajdują odpowiednie zastosowanie na korzyść pozostającego pod pieczę właściciela budynku ubezpieczonego, jeżeli ubezpieczycielowi podano do wiadomości ten przymiot właściciela i sąd pieczę wykonywający.

§ 85.

(1) Koszta oznajmień przewidzianych w §§ 79., ustęp 3. i 83. ponosi zastawnik lub zostający pod pieczę właściciel.

(2) W razie zmiany mieszkania przez zastawnika ma odpowiednie zastosowanie przepis § 15., ustęp 1.

§ 86.

O ile ubezpieczyciel zaspokoi zastawnika na podstawie przepisów §§ 82. lub 83., przechodzi na niego wierzytelność zabezpieczona prawem zastawu. Przejścia nie można dochodzić na szkodę zastawnika mającego równy lub dalszy stopień pierwszeństwa, wobec którego odpowiedzialność ubezpieczyciela pozostała w mocy, a na którego zaspokojenie suma odszkodowania nie wystarczyła.

§ 87.

Na postanowienia umowne, któremi na niekorzyść biorącego ubezpieczenie odstąpiono od przepisów §§ 75. i 78., nie może ubezpieczyciel powoływać się. To samo obowiązuje co do postanowień umówionych między ubezpieczycielem a biorącym ubezpieczenie, mocą których wykluczono lub ograniczono prawa ustanowione na korzyść zastawnika lub pod pieczę zostającego właściciela na podstawie §§ 79., ustęp 1. do 3., 81. i 86.

§ 88.

(1) Jeżeli na ubezpieczonym budynku intabulowany jest ciężar rzeczowy, renta albo prawo zaspokojenia, nabyte podług przepisów ordynacji egzekucyjnej, wówczas mają odpowiednie zastosowanie przepisy §§ 79. do 87.

(2) Jeżeli na ubezpieczonym budynku ciężkie prawo użytkowania, mają odpowiednie zastosowanie przepisy §§ 79. do 85. i 87.

3. Rozdział.

Ubezpieczenie gradowe.

§ 89.

Przy ubezpieczeniu gradowym odpowiada ubezpieczyciel za szkodę powstałą w ubezpieczonych ziemiopłodach skutkiem gradobicia.

§ 90.

Odszkodowanie, które ma świadczyć ubezpieczyciel, oznacza się podług przychodu, jaki byłyby dały ubezpieczone ziemiopłody, gdyby nie było gradobicia.

§ 91.

Obowiązek doniesienia o wypadku przewidzianym ubezpieczeniem jest spełniony, jeżeli doniesienie wysłano w przeciągu czterech dni po zajściu tego wypadku.

§ 92.

Świadczenie odszkodowania może być odłożone aż do dnia 31. października roku bieżącego. Jeżeli zaś w tym czasokresie plony ubezpieczonych ziemiopłodów nie są jeszcze zebrane, odszkodowanie musi być wypłacone w przeciągu czterech dni po zbiorach.

§ 93.

Jeżeli ubezpieczyciel wypowiada według § 61., wypowiedzenie staje się skutecznym dopiero z końcem okresu ubezpieczenia, w którym zaszło gradobicie.

§ 94.

(1) W razie pozbycia gruntu, na którym znajdują się ubezpieczone ziemiopłody, może ubezpieczyciel wypowiedzieć nabywcy stosunek ubezpieczenia tylko na koniec okresu ubezpieczenia, w którym dowiedział się o pozbyciu; postano-

Inne ciężary hipoteczne.

Treść ubezpieczenia.

Świadczenie odszkodowania.

Doniesienie o wypadku przewidzianym ubezpieczeniem.

Zapadłość roszczenia ubezpieczeniowego.

Prawo wypowiedzenia i zajściu wypadku przewidzianego ubezpieczeniem.

Pozbycie gruntu z ubezpieczonymi ziemiopłodami.

Przejście wierzytelności ubezpieczonej prawem zastawu na ubezpieczyciela.

Przepisy bezwzględnie wiążące.

wienia o czasokresach zawarte w § 65., ustęp 1., nie mają zastosowania.

(2) Jeżeli kto na podstawie prawa użytkowania, kontraktu dzierżawy lub innego podobnego stosunku nabywa prawo do zebrania ubezpieczonych ziemiopłodów, w takim razie mają odpowiednie zastosowanie przepisy o pozbyciu ubezpieczonego gruntu w ramach ustępu 1.

§ 95.

(1) Ubezpieczyciel nie może powoływać się na postanowienia umowne, któremi odstąpiono od przepisów §§ 91. do 93. na niekorzyść biorącego ubezpieczenie albo od przepisów § 94. na niekorzyść nabywcy lub uprawnionego do zebrania owoców.

(2) Czasokres do sprzeciwu według § 2. ustęp 1., może być skrócony, jednak nie może wynosić mniej niż ośm dni. Dopuszczalne są również postanowienia umowne, któremi odstępuje się od przepisów § 57. o zwrocie nakładów na cele ratunkowe.

4. Rozdział.

Ubezpieczenie bydła.

§ 96.

(1) Przy ubezpieczeniu bydła odpowiada ubezpieczyciel za szkodę powstałą przez śmierć (śmierć naturalną, zabicie z konieczności) ubezpieczonego zwierzęcia.

(2) Można także ubezpieczyć się od szkody powstałej przez chorobę lub nieszczęśliwy wypadek ubezpieczonego zwierzęcia, które nie pociągają za sobą śmierci.

§ 97.

Ubezpieczyciel nie odpowiada:

(1) za szkodę, która powstaje wskutek zarazy lub choroby, a za którą należy się odszkodowanie z publicznych funduszków, chociażby nawet utracono roszczenie odszkodowania wskutek naruszenia przepisów policyjnych o zarazach bydłych;

(2) za szkodę, która spowodowana została zdarzeniami wojennymi lub jest następstwem ruchu lub powstania;

(3) za szkodę spowodowaną pożarem, piorunem, wybuchem, powodzią lub trzęsieniem ziemi;

(4) za szkodę powstałą przy przewozie lub z powodu przewozu ubezpieczonego bydła koleją żelazną, okrętami lub innymi środkami przewozu jakoteż z powodu pozostającego z tem w związku załadowania i wyładowania;

(5) za szkodę powstającą przez używanie koni na torach wyścigowych lub dla innych celów sportowych.

§ 98.

Ubezpieczyciel tylko wówczas powoływać się może na postanowienie umowne, według którego ma być wolny od obowiązku świadczenia w razie zabrania ubezpieczonego bydła z pewnego oznaczonego miejsca, jeżeli ten stan trwał dłużej niż ośm dni.

§ 99.

Biorący ubezpieczenie jest obowiązany nie tylko o śmierci ale także o każdym ważniejszym wypadku nieszczęśliwym ubezpieczonego zwierzęcia donieść bezzwłocznie ubezpieczycielowi nawet wówczas, jeżeli tej choroby lub wypadku nieszczęśliwego nie należy uważać za wypadek przewidziany ubezpieczeniem. Obowiązek doniesienia jest spełniony, jeżeli doniesienie wysłano w ciągu dwu dni po zajściu zdarzenia.

§ 100.

Ubezpieczyciel ma prawo, w każdym czasie przedsięwziąć własnym kosztem oględziny i badania ubezpieczonego bydła.

§ 101.

(1) Jeżeli ubezpieczone zwierzę zachoruje lub dozna wypadku nieszczęśliwego, wówczas o ile choroba lub nieszczęśliwy wypadek nie są małej wagi, winien biorący ubezpieczenie bezzwłocznie wezwać weterynarza albo, jeżeli to jest niemożliwe, kogoś znajomego się na rzeczy.

(2) Kosztów żywienia i pielęgnowania tudzież kosztów badania i leczenia przez weterynarza ubezpieczyciel nie jest obowiązany zwrócić.

(3) Koszta pierwszego badania przez weterynarza w razie zachorowania ubezpieczonego zwierzęcia, ponosić mają ubezpieczyciel i biorący ubezpieczenie po równych częściach.

§ 102.

Jeżeli biorący ubezpieczenie z rozmysłu lub rażącego niedbalstwa dotkliwie dręczy lub zaniedbuje zwierzę, w szczególności jeżeli w razie choroby lub nieszczęśliwego wypadku z rozmysłu lub rażącego niedbalstwa nie wezwał weterynarza lub osoby znającej się na rzeczy, do czego według § 101. ustęp 1. był obowiązany, wówczas ubezpieczyciel wolny jest od obowiązku świadczenia, chyba że dręczenie albo zaniedbanie nie wywarło wpływu ani na zajście wypadku przewidzianego ubezpieczeniem ani na rozciągłość świadczenia, do którego ubezpieczyciel jest obowiązany.

Zmiana
miejsca.

Obowiązek
doniesienia
o wypadku
przewidzia-
nym ubez-
pieczeniem,
o zachoro-
waniu bydła
i wypadkach
nieszczęśli-
wych.

Prawo ubez-
pieczyciela
do oględzin
i badania.

Obowiązek
ratowania
i nakłady na
cele ratun-
kowe.

Dręczenie
i zaniedby-
wanie zwie-
rzęcia.

Przepisy
bezwzględ-
nie wiążące.

Treść
ubezpiecze-
nia.

Granice
odpowie-
dzialności.

§ 103.

Zabicie z konieczności.

(1) Bez pozwolenia ubezpieczyciela nie wolno biorącemu ubezpieczenie przedsiębrać zabicia z konieczności, chyba, że zabicie zarządzone zostało przez władzę albo wedle zachodzących okoliczności biorący ubezpieczenie mógł je uważać za tak naglące, iż nie można było wyczekiwać oświadczenia ubezpieczyciela.

(2) Jeżeli biorący ubezpieczenie przedsiębrał zabicie z konieczności wbrew temu przepisowi, wówczas ubezpieczyciel wolny jest od obowiązku świadczenia.

(3) Jeżeli biorący ubezpieczenie nie pozwolił na zabicie z konieczności zarządzone przez ubezpieczyciela, w takim razie ubezpieczyciel o tyle wolny jest od obowiązku świadczenia, o ile rozmiary szkody byłyby mniejsze w razie należytego zachowania się biorącego ubezpieczenie.

§ 104.

Świadczenie odszkodowania.

Jeżeli śmierć ubezpieczonego zwierzęcia nastąpiła wskutek choroby lub nieszczęśliwego wypadku, w takim razie świadczenie odszkodowania przez ubezpieczyciela oznacza się według wartości, jaką zwierzę miało bezpośrednio przed chorobą lub nieszczęśliwym wypadkiem.

§ 105.

Prawo wypowiedzenia po zajściu wypadku przewidzianego ubezpieczeniem.

Każda strona jest uprawniona do wypowiedzenia stosunku ubezpieczenia podług § 61. Jeżeli jednak z większej liczby ubezpieczonych zwierząt jedna sztuka dotknięta została zaraźliwą chorobą, bez względu na to czy ta choroba pociągnęła za sobą śmierć czy nie, w takim razie ubezpieczycielowi nie przysługuje prawo wypowiedzenia.

§ 106.

Przejęcie roszczeń z tytułu rękojmi.

(1) Jeżeli biorącemu ubezpieczenie przysługuje roszczenie z tytułu rękojmi z powodu wady ubezpieczonego zwierzęcia, wówczas roszczenie to przechodzi na ubezpieczyciela, o ile tenże wynagrodzi biorącemu ubezpieczenie szkodę spowodowaną przez wadę. Przejęcia tego nie można dochodzić na szkodę biorącego ubezpieczenie.

(2) Jeżeli biorący ubezpieczenie dopuścił do utraty roszczenia z tytułu rękojmi lub postradał je z własnej winy, wówczas ubezpieczyciel o tyle staje się wolnym od obowiązku świadczenia, o ile z tego roszczenia mógłby być osiągnąć wynagrodzenie szkody.

§ 107.

Przedłużenie odpowiedzialności poza czas umowy.

Ubezpieczyciel odpowiada także za śmierć zwierzęcia, która nastąpi w ciągu miesiąca po ukończeniu stosunku ubezpieczenia, jeżeli śmierć spowodowana została chorobą lub uszkodzeniem, które zdarzyły się w ciągu czasu umownego.

§ 108.

(1) W razie pozbycia zwierzęcia ubezpieczonego mają zastosowanie przepisy § 67.

(2) Jeżeli jednak jeszcze podczas bieżącego okresu ubezpieczenia albo w przeciągu miesiąca po zmianie w przechowaniu nastąpiła śmierć zwierzęcia skutkiem jakiejś wady, za którą pozbywający z mocy ustawy winien dać rękojmię nabywcy, wówczas odpowiedzialność ubezpieczyciela wobec biorącego ubezpieczenie pozostaje w mocy aż do wysokości roszczenia z tytułu rękojmi.

Pozbycie ubezpieczonego zwierzęcia.

§ 109.

Jeżeli inwentarz gruntowy przechodzi na kogo innego razem z gruntem w drodze pozbycia lub w drodze dziedziczenia, wówczas ze względu na zwierzęta należące do inwentarza mają zastosowanie przepisy §§ 64. do 66. i 68.

Przejęcie inwentarza gospodarczego.

§ 110.

Ubezpieczyciel nie może powoływać się na postanowienia umowne, któremi na niekorzyść biorącego ubezpieczenie lub jego następcy prawnego odstąpiono od przepisów §§ 98., 99. zdanie 2., 101. ustęp 3., 102. do 109.

Przepisy bezwzględnie wiążące.

5. Rozdział.

Ubezpieczenie przewozowe.

§ 111.

(1) Przy ubezpieczeniu przewozowym ubezpieczyciel ponosi niebezpieczeństwa, na które narażone są dobra podczas przewozu na lądzie lub na wodach śródziemnych, albo okręty podczas żeglugi na wodach śródziemnych.

(2) Przy ubezpieczeniu okrętu odpowiada ubezpieczyciel także za szkodę, którą ponosi biorący ubezpieczenie z tej przyczyny, że wskutek zderzenia się ubezpieczonego okrętu wynagrodzić ma szkodę trzecim osobom.

Treść ubezpieczenia.

§ 112.

Ubezpieczenie przeciw niebezpieczeństwom żeglugi na wodach śródziemnych obejmuje także szkodę, która powstaje dla ubezpieczającego z tej przyczyny, że w celu ratowania okrętu i ładunku ze wspólnego niebezpieczeństwa poświęcić musi swoje własne lub cudze dobro.

§ 113.

(1) Przy ubezpieczeniu dóbr od niebezpieczeństwa przewozu na wodach śródziemnych ponosi ubezpieczyciel niebezpieczeństwo posługiwa-

Rozciągłość odpowiedzialności.

nia się lichtenami przy załadowaniu lub wyładowaniu, o ile w tem miejscu są w użyciu.

(2) Jeżeli dobra ubezpieczone przewozi się innym okrętem aniżeli oznaczonym w umowie o ubezpieczenie albo ładem, wówczas ubezpieczyciel nie odpowiada, jednak ponosi on odpowiedzialność, jeżeli po rozpoczęciu ubezpieczenia zarządzo zmianę wskutek nieszczęśliwego wypadku, za który ubezpieczyciel ma odpowiadać, albo jeżeli po rozpoczęciu ubezpieczenia bez zgody biorącego ubezpieczenie zmieniono sposób przewozu lub podróż okrętu została zaniechana. Ubezpieczenie obejmuje w tych przypadkach także kosztza przeładowania i tymczasowego oddania na skład jakoteż wyższe kosztza dalszego przewozu.

§ 114.

Ubezpieczyciel nie odpowiada:

1. przy ubezpieczeniu dóbr za szkodę, którą wysyłający lub odbiorca spowodował z rozmysłu lub niedbalstwa;

2. za szkodę, która spowodowana została przez naturalne własności dóbr (w szczególności przez wewnętrzne psucie się, zanik, zwykły wyciek), przez wadliwe opakowanie albo przez szczury lub myszy, chyba że taka szkoda powstała skutkiem opóźnienia się podróży spowodowanego przez nieszczęśliwy wypadek, za który ubezpieczyciel ma odpowiadać;

3. przy ubezpieczeniu okrętu — za szkodę która powstaje z tej przyczyny, że okręt w chwili rozpoczęcia podróży znajdował się w stanie niezdatnym do żeglugi albo nie był należycie opatrzony w urządzenia lub załogę, albo która powstaje tylko skutkiem zwykłego zużycia, wieku, gnicia lub robaczywości;

4. za szkodę, która powstaje przez wojenne zdarzenia albo jest następstwem rozruchów lub powstania;

5. za szkodę, która na skutek zwłoki w przewozie powstała przez utratę koniunktury, przez straty na kursie lub w procentach;

6. za szkodę spowodowaną niebezpieczeństwem lodowem lub materiałem wybuchowym.

§ 115.

Odpowiedzialność ubezpieczyciela rozciąga się na cały czas, w ciągu którego dobra ubezpieczone odbywają podróż odznaczoną w umowie, rozpoczyna się z chwilą oddania dóbr przewoźnikowi a kończy się w chwili odstawienia do rąk od-

biorcy, albo w razie przeszkody w odstawieniu, z chwilą prawnego oddania na skład lub prawnej sprzedaży dóbr.

§ 116.

(1) Przy ubezpieczeniu okrętu zawartem na jedną podróż, rozpoczyna się odpowiedzialność ubezpieczyciela z chwilą, w której rozpoczęto ładowanie, albo, jeżeli nie ma się brać ładunku, z chwilą odjazdu. Odpowiedzialność kończy się z chwilą, w której ukończono wyładowanie na miejscu przeznaczenia, albo, jeżeli nie ma się uskuteczniać wyładowania, z chwilą przybycia na miejsce przeznaczenia. Jeżeli biorący ubezpieczenie przewleka wyładowanie ponad miarę, w takim razie kończy się ubezpieczenie z chwilą, w której bez tej zwłoki wyładowanie byłoby się skończyło.

(2) Jeżeli przed ukończeniem wyładowania bierze się ładunek na nową podróż, wówczas kończy się ubezpieczenie z chwilą, w której rozpoczęto nowe ładowanie.

(3) Jeżeli po rozpoczęciu ubezpieczenia zaniechano podróży, wówczas pod względem ukończenia ubezpieczenia zamiast miejsca przeznaczenia wchodzi miejsce, w którym podróż ustała.

§ 117.

(1) Przy ubezpieczeniu dóbr odszkodowanie ubezpieczyciela oznacza się według pospolitej wartości handlowej, a gdy takiej niema, według wartości pospolitej, jaką miały dobra w chwili rozpoczęcia ubezpieczenia w miejscu wysłania, do czego dolicza się kosztza ubezpieczenia i kosztza powstałe aż do przyjęcia dóbr przez przewoźnika.

(2) W razie uszkodzenia dóbr należy wartość, jaką mają w stanie uszkodzonym na miejscu przeznaczenia potrącić z wartości, jaką miałyby na tem miejscu w stanie nieuszkodzonym; ułamek wartości ubezpieczonej (ustęp 1) odpowiadający stosunkowi zmniejszenia się wartości do wartości w stanie nieuszkodzonym uważa się za kwotę szkody.

§ 118.

(1) Przy ubezpieczeniu okrętu, świadczenie odszkodowania przez ubezpieczyciela oznacza się podług wartości, jaką miał okręt przy rozpoczęciu ubezpieczenia.

(2) Jeżeli okręt w razie uszkodzenia go nadaje się jeszcze do naprawy, wówczas za szkodę uważa się wysokość kosztów naprawy i wymiany uszkodzonych części, przyczem potrącić należy

Trwanie ubezpieczenia okrętu.

Świadczenie odszkodowania przy dobrach.

Odszkodowanie za okręty.

Granice odpowiedzialności.

Trwanie ubezpieczenia dóbr.

stosowną kwotę uwzględniając zmniejszenie wartości naprawionych części, które istniało już w czasie zajścia wypadku przewidzianego ubezpieczeniem, jakoteż wartość istniejących jeszcze starych części składowych, które przy naprawie zastąpiono nowymi.

(3) Jeżeli uszkodzony okręt nie da się już naprawić, wówczas szkodę stanowi różnica między wartością ubezpieczoną (ustęp 1.) a wartością części składowych okrętu w stanie uszkodzonym.

§ 119.

(1) Przy ubezpieczeniu dóbr ubezpieczyciel nie ma prawa wypowiedzenia umowy z powodu zwiększenia niebezpieczeństwa powstałego niezależnie od woli biorącego ubezpieczenie (§ 33., ustęp 3.). Biorący ubezpieczenie nie jest obowiązany donosić ubezpieczycielowi o takim zwiększeniu niebezpieczeństwa.

(2) Jeżeli przy ubezpieczeniu okrętu ubezpieczyciel w czasie kiedy okręt odbywa podróż, wypowiada stosunek ubezpieczenia z powodu zwiększenia niebezpieczeństwa powstałego niezależnie od woli biorącego ubezpieczenie, w takim razie wypowiedzenie nie jest skuteczne przed ukończeniem podróży. Jeżeli podczas podróży zdarzy się wypadek przewidziany ubezpieczeniem, ubezpieczyciel obowiązany jest do świadczenia, chociaż nie doniesiono o zwiększeniu niebezpieczeństwa.

(3) Jeżeli jednak obowiązek doniesienia naruszono już przed rozpoczęciem podróży, wówczas przepisy ustępu 2. mają zastosowanie tylko wtedy, gdy ubezpieczyciel jeszcze przed rozpoczęciem podróży dowiedział się o zwiększeniu niebezpieczeństwa.

(4) Jeżeli ubezpieczone dobra lub okręty pozbywa się w czasie, gdy odbywają podróż, w takim razie ubezpieczenie gaśnie nie w chwili ustanowionej w § 67., ustęp 1., lecz dopiero z ukończeniem podróży.

6. Rozdział.

Ubezpieczenie od odpowiedzialności.

§ 120.

(1) Przy ubezpieczeniu od odpowiedzialności ubezpieczyciel obowiązany jest wynagrodzić biorącemu ubezpieczenie szkodę z powodu świadczenia, które tenże na skutek zdarzenia zaszłego w umówionym czasie ma wykonać wobec osoby trzeciej z mocy stosunku odpowiedzialności w umowie określonego.

(2) Jeżeli biorący ubezpieczenie z powodu roszczenia trzeciej osoby winien dać zabezpieczenie, w takim razie obowiązek ubezpieczyciela rozciąga się także na świadczenie zabezpieczenia.

§ 121.

(1) Ubezpieczenie obejmuje także koszta sądowej i pozasądowej obrony przeciw roszczeniu osoby trzeciej tudzież koszta obrony w postępowaniu karnem wdrożonem z powodu czynu, który mógłby uzasadnić roszczenie ubezpieczeniowe. Postanowienie to obowiązuje także wówczas, gdy szkody nie należy wynagrodzić osobie trzeciej.

(2) Koszta te zwrócić ma ubezpieczyciel o tyle, o ile musiały być poniesione.

(3) Jeżeli koszta poniesiono w sporze prowadzonym na żądanie ubezpieczyciela lub wogóle na jego polecenie, winien je zwrócić bez względu na sumę ubezpieczenia.

§ 122.

(1) Nieważne jest postanowienie umowne, według którego ubezpieczyciel także wtedy ma być obowiązany do świadczenia, gdy biorący ubezpieczenie z rozmysłu bezprawnie spowodował zdarzenie, z powodu którego ponosi odpowiedzialność wobec osoby trzeciej.

(2) To samo obowiązuje co do postanowienia umownego, według którego ubezpieczyciel odpowiadać ma za kary pieniężne, nakładane przez sądy lub władze polityczne.

§ 123.

(1) Jeżeli zawarto ubezpieczenie ze względu na odpowiedzialność z powodu prowadzenia przedsiębiorstwa, w takim razie ubezpieczenie rozciąga się na odpowiedzialność, którą osoby ustanowione przez biorącego ubezpieczenie do kierownictwa lub nadzoru ruchu, lub części tegoż ponosić mają w tym charakterze. O tyle ubezpieczenie to jest ubezpieczeniem na cudzy rachunek.

(2) Jeżeli równocześnie więcej osób takich ma odpowiadać za ten sam fakt, w takim razie świadczenie, które skutecznie ma ubezpieczyciel, rozłożyć należy w stosunku, w jakim kwoty odszkodowania uścić się mające przez każdą z tych osób pozostają do łącznej kwoty odszkodowania.

(3) W razie pozbycia przedsiębiorstwa, wydzierżawienia go lub objęcia przez trzecią osobę na podstawie podobnego stosunku mają odpowiednie zastosowanie przepisy §§ 64. do 66.

§ 124.

(1) Obowiązek doniesienia o wypadku przewidzianym ubezpieczeniem jest spełniony, jeżeli doniesienie wysłano w przeciągu ośmiu dni od chwili, w której trzecia osoba wystąpiła pozasądowo z roszczeniem przeciw biorącemu ubez-

Rozciągłość odpowiedzialności.

Nieważno postanowienia umowne.

Ubezpieczenie od odpowiedzialności przedsiębiorcy.

Doniesienie o wypadku przewidzianym ubezpieczeniem.

Zwiększenie niebezpieczeństwa i pozbycie.

Treść ubezpieczenia.

czenie albo wdrożono postępowanie karne z powodu czynu uzasadniającego roszczenie. Jeżeli trzecia osoba sądownie występuje z roszczeniem przeciw biorącemu ubezpieczenie, wówczas biorący ubezpieczenie winien bezzwłocznie donieść o tem ubezpieczycielowi.

(2) Ubezpieczycielowi, który przystępuje do sporu, przysługuje stanowisko uczestnika sporu według § 20. p. c.

(3) Jeżeli fakt uzasadniający roszczenie osoby trzeciej zajdzie po upływie terminu dodatkowego oznaczonego w § 29., zanim premię zapłacono, w takim razie ubezpieczyciel wolny jest od obowiązku świadczenia, jeżeli biorący ubezpieczenie w chwili płacenia premii wiedział o zajściu tego faktu.

§ 125.

(1) Ubezpieczyciel winien uiścić odszkodowanie w przeciągu ośmiu dni od chwili, w której roszczenie osoby trzeciej zostało przez biorącego ubezpieczenie zaspokojone albo prawomocnym wyrokiem, uznaniem lub ugodą ustalone. Koszta, które zwrócić należy według § 121., obowiązany jest ubezpieczyciel uiścić w przeciągu ośmiu dni po zawiadomieniu go o prawomocnie ustalonej kwocie.

(2) Na postanowienie umowne, podług którego ubezpieczyciel ma być wolny od obowiązku świadczenia w razie gdy biorący ubezpieczenie bez jego zgody zaspokoi osobę trzecią lub uzna jej pretensję, nie może się ubezpieczyciel powoływać, jeżeli biorący ubezpieczenie bez popełnienia oczywistej niestuszności nie mógł odmówić zaspokojenia lub uznania a przytem nie przekroczył swego prawnego zobowiązania.

§ 126.

Jeżeli członkowie rodziny biorącego ubezpieczenie, żyjący z nim w spółności domowej, są mu obowiązani do zwrotu szkody ubezpieczonej w takim razie roszczenie o odszkodowanie nie przechodzi na ubezpieczyciela (§ 62.).

§ 127.

(1) Z tytułu roszczenia swego przeciw biorącemu ubezpieczenie ma trzecia osoba prawo zastawu na jego pretensji o odszkodowanie opartej na umowie o ubezpieczenie.

(2) Tego prawa zastawu dochodzić można także przeciw innym wierzycielom i przeciw masie konkursowej biorącego ubezpieczenie.

§ 128.

Ubezpieczyciel ma prawo po uprzednim zawiadomieniu biorącego ubezpieczenie wynagro-

dzenie temuż należne wypłacić bezpośrednio osobie trzeciej, o ile biorący ubezpieczenie obowiązany jest do świadczenia tej trzeciej osobie. Na żądanie biorącego ubezpieczenie ubezpieczyciel obowiązany jest wypłatę skutecznie do rąk osoby trzeciej.

§ 129.

Ubezpieczyciel nie może powoływać się na postanowienia umowne, któremi na niekorzyść biorącego ubezpieczenie odstąpiono od przepisów §§ 121., 124. do 126.

Przepisy bezwzględnie wiążące.

III. Dział.

Ubezpieczenie życiowe.

§ 130.

Przy ubezpieczeniu życiowym ubezpieczyciel obowiązany jest, po zajściu wypadku przewidzianego ubezpieczeniem, do zapłaty ustanowionej w umowie kwoty kapitału lub renty.

Treść ubezpieczenia.

§ 131.

(1) Ubezpieczenie może być zawierane na życie biorącego ubezpieczenia albo innej osoby. Jeżeli ubezpieczenie zawiera się na wypadek śmierci innej osoby, wówczas do ważności umowy potrzebne jest pisemne zezwolenie tejże. Ojciec lub matka mogą jednak zawrzeć takie ubezpieczenie na życie małoletniego dziecka bez jego zezwolenia.

Ubezpieczenie na życie innej osoby.

(2) Ubezpieczenie na życie dziecka, które nie ma jeszcze czternastu lat, nieważne jest o tyle, o ile według umowy w przypadku śmierci przed ukończeniem czternastego roku życia ubezpieczyciel ma być obowiązany do świadczenia, które przekracza zwykłe koszta pogrzebu lub kwotę maksymalną ustanowioną na to przez władzę nadzorczą.

(3) O ile według przepisów ordynacji ubezpieczeniowej wiadomość i zachowanie się biorącego ubezpieczenie mają prawną doniosłość, o tyle przy ubezpieczeniu na życie innej osoby bierze się na uwagę także wiadomość i zachowanie się tej innej osoby.

§ 132.

(1) Trzecia osoba, na której korzyść zawiera się ubezpieczenie (obdarowany), nabywa prawo do świadczenia ubezpieczyciela dopiero z chwilą zajścia wypadku przewidzianego ubezpieczeniem, jeżeli umowa nie postanawia inaczej.

Ubezpieczenie na korzyść osoby trzeciej.

Zapadłość roszczenia ubezpieczeniowego.

Niema przejścia o odszkodowanie roszczenia przeciw członkiem rodziny.

Ustawowe prawo zastawu osoby trzeciej na pretensji ubezpieczeniowej.

Świadczenie do rąk osoby trzeciej.

(3) Przy ubezpieczeniu kapitału należy w razie wątpliwości przyjąć, że biorący ubezpieczenie zastrzegł sobie prawo aż do zajścia wypadku przewidzianego ubezpieczeniem rozrządzać bez zgody ubezpieczyciela aktami między żyjącymi lub na wypadek śmierci roszczeniem z umowy o ubezpieczenie, a zatem także oznaczyć osobę trzecią, jaką obdarowaną lub w miejsce obdarowanej ustanowić inną osobę, nawet wówczas, jeżeli obdarowaną osobę poprzednio oznaczono w umowie.

(3) Jeżeli obdarowany roszczenia nie nabędzie, przysługuje ono biorącemu ubezpieczenie.

§ 133.

(1) Jeżeli przy ubezpieczeniu kapitału oznaczono więcej osób jako obdarowane nie określając ich udziałów, to są one w równych częściach uprawnione do poboru; udział, którego jedna z nich nie nabyła, przyrasta pozostałym.

(2) Jeżeli jako obdarowanych oznaczono spadkobierców bez bliższego określenia, to w razie wątpliwości osoby, który dziedziczą, uprawnione są do poboru w stosunku swych sched.

(3) Jeżeli na wypadek śmierci ubezpieczono kapitał na korzyść posiadacza lub okaziciela dokumentu ubezpieczenia, należy sumę ubezpieczenia wciągnąć do spuścizny biorącego ubezpieczenie, gdy tenże zaniechał rozrządzić roszczeniem za pomocą aktu między żyjącymi lub na wypadek śmierci.

§ 134.

(1) Jeżeli wiek osoby, na której życie zawarto ubezpieczenie, zeznано nieprawdziwie a wskutek tego premię wymierzono za nisko, w takim razie sumę ubezpieczenia zniża się na taką kwotę, jaka według taryfy, która obowiązywała ubezpieczyciela w czasie zawarcia umowy, odpowiada umówionej premii z uwzględnieniem rzeczywistego wieku wstąpienia.

(2) Przed zajściem wypadku przewidzianego ubezpieczeniem a za zapłatą odpowiednio podwyższonej premii i dodatkową opłatą kwoty, która co najwyżej odpowiadać może różnicy premii z 5% odsetkami za ubiegły czas, wolno jednak biorącemu ubezpieczenie żądać, aby mu sumę ubezpieczenia podwyższono znowu do pierwotnej wysokości.

(3) Ubezpieczycielowi tylko wówczas przysługuje prawo odstąpienia od umowy z powodu nieprawdziwego zeznania wieku, jeżeli rzeczywisty wiek wstąpienia wychodzi po za rany, w których ubezpieczyciel wedle planu przyjętego w jego przedsiębiorstwie zawiera ubezpieczenia życiowe.

(4) Jeżeli okaże się, że wskutek nieprawdziwego zeznania wieku wymierzono premię za wysoko, w takim razie od początku najbliższego okresu ubezpieczenia należy ją zniżyć na kwotę odpowiadającą rzeczywistemu wiekowi wstąpienia i zwrócić różnicę między istniejącą rezerwą premij a rezerwą konieczną ze względu na rzeczywisty wiek wstąpienia.

§ 135.

Za zwiększenie niebezpieczeństwa uważa się tylko taką zmianę niebezpieczeństwa, którą oznaczono w umowie wyraźnie jako zwiększenie niebezpieczeństwa podając szczegółowo okoliczności powodujące je i co do której umówiono się, że należy o niej donieść.

Zwiększenie niebezpieczeństwa.

§ 136.

(1) Po upływie pięciu lat od zawarcia umowy ubezpieczyciel za wyjątkiem wypadku nieprawdziwego zeznania wieku, nie może podnosić zarzutów z powodu wadliwych zeznań przy zawarciu umowy, chyba że biorący ubezpieczenie dopuścił się podstęp.

Niewrzuszalność ubezpieczenia.

(2) Po upływie pięciu lat od zajścia zwiększenia niebezpieczeństwa nie może ubezpieczyciel z powodu tego zwiększenia podnosić zarzutów, chyba że podstępnie naruszono obowiązek doniesienia o zwiększeniu niebezpieczeństwa.

§ 137.

(1) Po upływie pierwszego roku umównego może biorący ubezpieczenie każdej chwili wypowiedzieć umowę bez terminu wypowiedzenia.

Prawo wypowiedzenia służące biorącemu ubezpieczeniu.

(2) Jeżeli po upływie pierwszego roku umównego nie zapłacono premii w przeciągu terminu dodatkowego wyznaczonego przez ubezpieczyciela (§ 29., ustęp 1.), uważa się umowę za wypowiedzianą przez biorącego ubezpieczenie.

§ 138.

(1) Jeżeli osoba, na której życie zawarto ubezpieczenie, popełniła samobójstwo, w takim razie ubezpieczyciel wolny jest od obowiązku świadczenia, chyba że czyn popełniono w stanie chorobliwego zaburzenia władz umysłowych wykluczającym swobodne postanowienie woli.

Samobójstwo.

(2) Ubezpieczyciel odpowiada w każdym razie, jeżeli w chwili samobójstwa umowa przynajmniej przez pięć lat bez przerwy była w mocy.

§ 139.

(1) Jeżeli ubezpieczenie zawarto na życie innej osoby aniżeli osoby biorącego ubezpieczenie,

Rozmysłne zabicie.

Jak rozumieć zastrzeżenie darowania?

Nieprawdziwe oznaczenie do wieku.

w takim razie ubezpieczyciel wolny jest od obowiązku świadczenia w razie, gdy biorący ubezpieczenie spowodował śmierć tej innej osoby rozmyślnie czynem bezprawnym.

(2) Jeżeli przy ubezpieczeniu na wypadek śmierci oznaczono osobę trzecią jako obdarowaną, uważa się to oznaczenie jako niebyłe w razie, gdy śmierć tej osoby, na której życie zawarto ubezpieczenie, spowodowała owa osoba trzecia rozmyślnie czynem bezprawnym.

§ 140.

(1) Obowiązek doniesienia o wypadku przewidzianym ubezpieczeniem istnieje tylko w takim razie, jeżeli jako wypadek przewidziany ubezpieczeniem oznaczono śmierć. Obowiązek doniesienia jest spełniony, jeżeli doniesienie wysłano w ciągu trzech dni po zajściu wypadku przewidzianego ubezpieczeniem.

(2) Jeżeli prawo żądania świadczenia przysługuje osobie trzeciej, wówczas na niej ciąży obowiązek doniesienia; to samo tyczy się obowiązku dawania wyjaśnień i dostarczania dowodów (§ 39., ustęp 2. i 3.).

§ 141.

(1) Jeżeli zapłacono premię za czas przynajmniej trzech lat, może biorący ubezpieczenie każdej chwili żądać przemiany ubezpieczenia na ubezpieczenie wolne od opłaty premii ze zniżoną sumą ubezpieczenia (redukcya).

(2) Przy ubezpieczeniu kapitału, przy którym zajście wypadku przewidzianego ubezpieczeniem jest niewątpliwe, może biorący ubezpieczenie żądać rozwiązania umowy za zapłatą odprawy (wykupno), o ile premię zapłacił za czas przynajmniej trzech lat.

§ 142.

(1) Jeżeli biorący ubezpieczenie wypowiedział lub przestał płacić premię (§ 137.) w czasie, gdy premia zapłaconą już była przynajmniej za okres trzech lat, w takim razie z chwilą wypowiedzenia lub upływu terminu dodatkowego (§ 29., ustęp 1.) wyznaczonego do zapłaty premii dokonywa się sama przez się przemiana ubezpieczenia na ubezpieczenie wolne od opłaty premii ze zmniejszoną sumą ubezpieczenia.

(2) Jednakże przy ubezpieczeniu kapitału, przy którym zajście wypadku przewidzianego ubezpieczeniem jest niewątpliwe, może biorący ubezpieczenie w ciągu jednego miesiąca po wypowiedzeniu albo po upływie terminu dodatkowego żądać wykupna zamiast przemiany.

(3) Przewidziane w § 29., ustęp 1., na wypadek zaniechania zapłaty premii wezwanie biorą-

cego ubezpieczenie musi zawierać dodatek wskazujący, że nastąpi przemiana.

(4) Dopuszczalne jest postanowienie umowne, według którego w przypadkach ustępu 1. ubezpieczenie samo przez się przemieni się ma na ubezpieczenie wolne od zapłaty premii, opiewające na pełną sumę ubezpieczenia, ale z ograniczonym czasem trwania ubezpieczenia.

§ 143.

Przy ubezpieczeniach, zawartych na wypadek śmierci z czasem trwania ubezpieczenia nie przekraczającym dziesięciu lat, niema ani przemiany, ani wykupna.

Wykluczenie przemiany i wykupna.

§ 144.

(1) Ubezpieczyciel ustalić ma w ogólnych warunkach ubezpieczenia podstawy, według których przy wykupnie obliczać się ma sumę wykupna a przy przemianie na ubezpieczenie wolne od opłaty premii obliczać się ma zmniejszoną sumę albo ograniczony czas trwania.

Ustalenie podstaw obliczenia dla przemiany i wykupna.

(2) Przemianę lub przekazanie sumy wykupna winien ubezpieczyciel podać pisemnie do wiadomości biorącego ubezpieczenie w ciągu miesiąca od chwili, w której tego żądano (§§ 141., 142., ustęp 2.), automatyczną przemianę zaś bezwzględnie po upływie terminu oznaczonego w § 142., ustęp 2. Przy przemianie należy w oznajmieniu zwrócić uwagę biorącego ubezpieczenie na uprawnienia przyznane mu w § 145.

§ 145.

Jeżeli umowę rozwiązano według § 137., jednak bez zapłaty odprawy albo jeżeli w ramach §§ 141., 142. nastąpiła przemiana na ubezpieczenie wolne od opłaty premii, w takim razie biorący ubezpieczenie w ciągu trzech miesięcy po upływie dnia, do którego premia była zapłacona, może żądać przywrócenia mocy obowiązującej pierwotnej umowy za dodatkową opłatą premij za czas pośredni należnych z odsetkami co najwyżej pięć procentowemi.

Przywrócenie pierwotnego ubezpieczenia.

§ 146.

(1) Jeżeli ubezpieczenie kapitału na wypadek śmierci, przy którym zajście wypadku przewidzianego ubezpieczeniem jest niewątpliwe, zostanie uchylone przez odstąpienie lub wypowiedzenie ubezpieczyciela albo jeżeli ubezpieczyciel przy takim ubezpieczeniu wolny jest od świadczenia, wówczas winien wydać rezerwę premij przypadającą na to ubezpieczenie, jeżeli premię zapłacono przynajmniej za

Wydanie rezerwy premij.

Doniesienie o wypadku przewidzianym ubezpieczeniem.

Przemiana na ubezpieczenie wolne od opłaty premii i wykupno.

Automatyczna przemiana ubezpieczenia.

okres trzech lat. Jednakże w przypadku § 139., ustęp 1., ubezpieczyciel nie jest obowiązany do wydania rezerwy premij.

(2) Rezerwę premij obliczyć należy według stanu z końcem ostatniego okresu ubezpieczenia. Raty premiowe do tego czasu przypadające należy potrącić.

§ 147.

Egzekucyi na rzecz wierzycieli biorącego ubezpieczenie podlegają wszystkie jego roszczenia majątkowe z umowy o ubezpieczenie życiowe o tyle i tak długo, o ile i jak długo on niemi rozrządzać może.

§ 148.

(1) Zajęcie roszczeń skutecznia się przez doręczenie dozwolenia egzekucyi do rąk ubezpieczyciela (§ 294. o. e.), jeżeli zaś dokument ubezpieczenia opiewa na posiadacza lub okaziciela, podług przepisu § 296. o. e.

(2) Nabyte w ten sposób prawo zastawu rozciąga się na wszystkie majątkowe roszczenia biorącego ubezpieczenie z umowy o ubezpieczenie, jeżeli dozwolenie egzekucyi nie było ograniczone do poszczególnych roszczeń.

§ 149.

(1) Zrealizowanie zajętych roszczeń biorącego ubezpieczenie dokonywa się zapomocą przekazu do ściągnięcia.

(2) Przekaz ten w szczególności upoważnia popierającego wierzyciela do żądania w imieniu zobowiązanego do ubezpieczyciela wykupna i zapłaty sumy wykupna.

§ 150.

(1) Jeżeli na roszczenie ubezpieczeniowe prowadzi się egzekucję lub otwiera się upadłość do majątku biorącego ubezpieczenie, w takim razie obdarowany, którego imiennie oznaczono, może za zgodą biorącego ubezpieczenie wstąpić w umowę ubezpieczenia w miejsce biorącego ubezpieczenie, wypłacając popierającemu wierzycielowi lub masie upadłościowej sumę wykupna.

(2) Jeżeli obdarowanego wogóle nie oznaczono lub nie oznaczono imiennie, wówczas to samo prawo przysługuje małżonkowi i dzieciom biorącego ubezpieczenie.

(3) Wstąpienie dokonywa się przez zawiadomienie ubezpieczyciela; zawiadomienie to może być skuteczne tylko w ciągu jednego miesiąca od czasu, w którym uprawniony do wstąpienia dowiedział się o zajęciu lub w którym otwarto upadłość.

§ 151.

Jeżeli dokument ubezpieczenia opiewa na posiadacza lub okaziciela, to mimo to ubezpieczyciel może odmówić świadczenia posiadaczowi lub okazicielowi, jeżeli jego uprawnienie nie jest wykazane. Świadczenie do rąk posiadacza lub okaziciela zwalnia ubezpieczyciela będącego w dobrej wierze.

§ 152.

(1) Przy ubezpieczeniu ludowym nie mają zastosowania przepisy §§ 1., 28., 29., 137., 141., ustęp 2., 142., ustęp 2., 144., ustęp 2.

(2) Premij nie można domagać się sądownie.

(3) Ubezpieczyciel tylko wtedy wolny jest od obowiązku świadczenia z powodu zaniechania zapłaty premij, jeżeli zaległość doszła do kwoty kwartalnej premii. Jeżeli tak rzecz się ma, uważa się umowę za wypowiedzianą przez biorącego ubezpieczenie.

§ 153.

(1) Ubezpieczyciel nie może powoływać się na postanowienia umowne, któremi za niekorzyść biorącego ubezpieczenie lub obdarowanego lub uprawnionego do wstąpienia odstąpiono od przepisów §§ 134. do 146., 150. do 152., albo w przypadku § 144., ustęp 1., od ogólnych warunków ubezpieczenia.

(2) Za zgodą władzy nadzorczej wolno jednak w ogólnych warunkach ubezpieczenia ustanowić inny sposób przemiany na ubezpieczenie wolne od opłaty premij, aniżeli to przepisują §§ 141. i 142., tudzież inny sposób obliczenia kwoty, która przypada do wypłaty, aniżeli to przewiduje § 146.

IV. Dział.

Ubezpieczenie od nieszczęśliwych wypadków.

§ 154.

Przy ubezpieczeniu od nieszczęśliwych wypadków ubezpieczyciel obowiązany jest skutecznie wypłatę kapitału lub renty ustanowioną w umowie lub inne zresztą umówione świadczenia, jeżeli ten, na którego osobę zawarto ubezpieczenie, dotknięty zostanie nieszczęśliwym wypadkiem określonego w umowie rodzaju.

§ 155.

(1) Można zawrzeć ubezpieczenie od wypadków nieszczęśliwych, które zdarzają się biorącemu ubezpieczenie, albo od wypadków nieszczęśliwych, które zdarzają się innym osobom.

Dokumenty ubezpieczenia opiewające na posiadacza lub okaziciela.

Ubezpieczenie ludowe.

Przepisy bezwzględnie wiążące.

Treść ubezpieczenia.

Ubezpieczenie od nieszczęśliwych wypadków innych osób.

Egzekucya na roszczenie z ubezpieczenia.

Zajęcie i treść egzekucyjnego prawa zastawu.

Przekaz do ściągnięcia.

Prawo wstąpienia obdarowanego, małżonka i dzieci biorącego ubezpieczenia.

(2) Ubezpieczenie od wypadków nieszczęśliwych, które zdarzają się innej osobie, uważa się w razie wątpliwości za ubezpieczenie na cudzy rachunek. Do takiego ubezpieczenia mają odpowiednie zastosowanie przepisy §§ 69. do 71.

(3) Jeżeli na własny rachunek zawiera się ubezpieczenie od nieszczęśliwych wypadków, które wydarzają się innej osobie, wówczas do ważności umowy potrzebne jest pisemne zezwolenie owej innej osoby. O ile wiadomość i zachowanie się biorącego ubezpieczenie mają prawną doniosłość według przepisów ordynacji ubezpieczeniowej, bierze się pod uwagę w takim przypadku także wiadomość i zachowanie się tej innej osoby.

§ 156.

Jeżeli przedsięwzięcie, dla którego zawarto zbiorowe ubezpieczenie, zostaje pozbyte, wydzierżawione lub objęte przez trzecią osobę na podstawie podobnego stosunku, w takim razie mają odpowiednie zastosowanie przepisy §§ 64. do 66.

§ 157.

Przy ubezpieczeniach kapitału mają zastosowanie przepisy §§ 132. i 133. o ubezpieczeniu na korzyść osób trzecich.

§ 158.

(1) Ubezpieczyciel wolny jest od obowiązku świadczenia, jeżeli ten, kto doznał nieszczęśliwego wypadku, spowodował wypadek z rozmysłu lub rażącego niedbalstwa. To samo obowiązuje, jeżeli ubezpieczenie od wypadków nieszczęśliwych, które się innej osobie zdarzają, zawarto na własny rachunek a biorący ubezpieczenie spowodował ten wypadek z rozmysłu czynem bezprawnym.

(2) Jeżeli przy ubezpieczeniu na korzyść osoby trzeciej ta trzecia osoba spowodowała wypadek nieszczęśliwy z rozmysłu czynem bezprawnym, w takim razie oznaczenie osoby trzeciej uważa się za niebyłe.

§ 159.

Dopuszczalne jest postanowienie umowne, według którego ubezpieczyciel ma być wolny od obowiązku świadczenia, jeżeli skutki nieszczęśliwego wypadku wystąpią dopiero po upływie jednego roku lub dłuższego okresu czasu.

§ 160.

Biorący ubezpieczenie ma ile możności starać się o odwrócenie i złagodzenie następstw wypadku nieszczęśliwego i przytem iść za wskazówkami ubezpieczyciela, o ile nie żąda się od niego rzeczy niesłusznych.

§ 161.

(1) Odszkodowanie płatne jest w czternastu dniach po ukończeniu leczenia.

(2) Jeżeli ma być płacone odszkodowanie dzienne, można po upływie każdego miesiąca żądać częściowej upłaty, która odpowiada wysokości odszkodowania dziennego za ubiegły miesiąc.

§ 162.

Przepisy § 58. o kosztach ustalenia, § 63. o braku i o ustaniu ubezpieczonego interesu, § 135. o zwiększeniu niebezpieczeństwa i § 140., ustęp 2., o obowiązku osoby trzeciej do doniesień i udzielania wyjaśnień mają odpowiednie zastosowanie.

§ 163.

Ubezpieczyciel nie może powoływać się na postanowienia umowne, któremi na niekorzyść biorącego ubezpieczenie lub osoby trzeciej odstąpiono od przepisów §§ 158. do 162.

V. Dział.

Przepisy końcowe.

§ 164.

(1) Pod przepisy ordynacji ubezpieczeniowej podpadają wszystkie umowy o ubezpieczeniu, które zawierają zakłady ubezpieczeń prawnie założone i do działalności dopuszczone tudzież kasy zapomogowe założone podług przepisów ustawy z dnia 16. lipca 1892, Dz. u. p. Nr. 202.

(2) Umowy o ubezpieczeniu uważa się za czynności handlowe po stronie ubezpieczyciela, nawet gdy je zawiera zakład ubezpieczeń na wzajemności oparty.

§ 165.

(1) Przepisy ordynacji ubezpieczeniowej nie mają zastosowania do ubezpieczenia morskiego, reasekuracji i ubezpieczenia losów.

(2) Do umów, któremi spełnia się obowiązek ubezpieczenia według §§ 1. i 64., ustęp 1., rozporządzenia cesarskiego z dnia 25. czerwca 1914, Dz. u. p. Nr. 138., o ubezpieczeniu pensyjnym funkcyjaryszki prywatnych, mają przepisy ordynacji ubezpieczeniowej zastosowanie o tyle, o ile nie ma sprzeczności między nimi a przepisami wymienionego cesarskiego rozporządzenia.

Płatność odszkodowania; częściowa upłata.

Odpowiednie zastosowanie przepisów o ubezpieczeniu od szkód i ubezpieczeniu żyyciem.

Przepisy bezwzględnie wiążące.

Zakres zastosowania ordynacji ubezpieczeniowej.

Zbiorowe ubezpieczenie przedsięwzięcia.

Ubezpieczenie na korzyść osoby trzeciej.

Zawinione spowodowanie nieszczęśliwego wypadku.

Ograniczenie czasu odpowiedzialności.

Obowiązek ratowania.

§ 166.

(1) Ograniczenia swobody umawiania się przewidziane w ordynacyi ubezpieczeniowej nie mają zastosowania do ubezpieczenia przewozowego i ubezpieczenia kredytu, tudzież do ubezpieczeń od szkody, przy których ubezpieczone interesy określa się tylko według rodzaju i dopiero po ich powstaniu szczegółowo oznajmia się każdy z tych interesów z osobna ubezpieczycielowi (bieżące ubezpieczenie).

(2) Minister spraw wewnętrznych mocen jest w porozumieniu z Ministrem sprawiedliwości za

pomocą rozporządzenia ogłoszonego w Dzienniku ustaw państwa przepisy wiążące ordynacyi ubezpieczeniowej uchylić w całości lub częściowo ze względu na umowy o ubezpieczenie, zawierane przez mniejsze towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń prawnie założone i do działalności dopuszczone albo przez krajowe towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń, trudniące się ubezpieczeniem bydła, które otrzymują zasiłki z funduszków publicznych albo przez kasy zapomogowe założone podług ustawy z dnia 16. lipca 1892, Dz. u. p. Nr. 202, albo też ze względu na nowo powstające gałęzie ubezpieczenia.